

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2016 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2017

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	3
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	5
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	6
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	6
5.	DENETİM GÖRÜŞÜ	7
6.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	8
7.	EKLER.....	60

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Gider Bütçesi

Tablo 2: Gelir Bütçesi

Tablo 3: Kurum Gelirlerinin Tahsilat Oranları

Tablo 4: Ecrimisil ve Kira Gelirlerinin Tahsilat Oranları

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Muğla Büyükşehir Belediyesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında mahalli idareler arasında sayılan kuruluşlar arasında olup mali işlemlerinin muhasebeleştirilmesi bu Kanun'un 49'uncu maddesinin 5'inci ve 6'ncı fıkraları ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 65'inci maddesi gereği düzenlenmiş olan 27 Mayıs 2016 ve 29724 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne göre yapılmaktadır.

Kurumun kullanmış olduğu muhasebe sistemi tahakkuk esaslı devlet muhasebesi olup muhasebe kayıtları özel bir muhasebe programı vasıtasıyla tutulmaktadır. Tahakkuk esaslı devlet muhasebesi kamu kaynaklı faaliyet gösteren, kamu kaynağını geliri olarak kaydeden, bu gelirden de harcama yapan kurumların kullandığı muhasebe sistemidir. Tahakkuk esasında işlemler ve olaylar nakit akışlarının ne zaman olduğuna bakılmaksızın, ortaya çıktıklarında kaydedilir. Tahakkuk esaslı devlet muhasebe sistemi, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından kullanılır.

Kurumun 2015 ve 2016 yılı tahmini ve gerçekleşen bütçe gider ve gelirleri özet olarak aşağıda yer alan tablolarda verilmiştir.

Tablo 1: Gider Bütçesi (TL)

BÜTÇE GİDERLERİ	2015 Yılı Başlangıç Ödeneği	2015 Yılı Gider Gerçekleşmesi	2016 Yılı Başlangıç Ödeneği	2016 Yılı Gider Gerçekleşmesi
01-Personel Giderleri	85.395.779,00	53.054.853,08	91.452.269,00	68.179.199,86
02-SGK Devlet Prim Giderleri	12.827.450,00	9.287.060,51	16.816.160,00	11.015.363,80
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	180.366.951,00	100.112.165,60	248.567.571,00	166.229.234,95
04- Faiz Gideri	701.000,00	1.153.237,59	1.512.000,00	904.447,21
05-Cari Transfer	13.973.220,00	9.867.874,56	17.811.500,00	13.503.472,10
06-Sermaye Giderleri	183.166.764,91	81.317.055,04	252.851.500,00	256.596.872,38
07- Sermaye Transferi	556.000,00	285.510,00	3.354.000,00	2.181.097,24

08- Borç Verme	1.250.000,00	30.241.877,35	8.755.000,00	25.969.349,99
09-Yedek Ödenekler	43.539.689,00		40.000.000,00	
TOPLAM	521.776.853,91	285.319.633,73	681.120.000,00	544.579.037,53

Tablo 2: Gelir Bütçesi (TL)

BÜTÇE GELİRLERİ	2015 Yılı Gelir Tahmini	2015 Yılı Gelir Gerçekleşmesi	2016 Yılı Gelir Tahmini	2016 Yılı Gelir Gerçekleşmesi
01-Vergi Gelirleri	6.225.000,00	4.204.865,90	6.401.000,00	9.888.475,19
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	27.145.000,00	28.141.307,19	15.117.000,00	39.623.237,61
04-A. Bağış Yardımlar ile Özel Gelirler	1.555.000,00	0,00	1.120.000,00	221.164,04
05-Diğer Gelirler	276.980.000,00	334.812.650,91	371.670.000,00	379.920.904,58
06-Sermaye Gelirleri	37.700.000,00	813.868,00	2.800.000,00	34.600,00
08-Alacaklardan Tahsilat	1.000.000,00	0,00	61.338.009,00	830.984,21
09-Red ve İadeler	-605.000,00	-1.055.775,47	-326.009,00	-596.759,17
TOPLAM	350.000.000,00	366.916.936,53	458.120.000,00	429.920.606,46

Muğla Büyükşehir Belediyesi muhasebe işlemlerini Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne tabi olarak yürütmektedir. Bu bağlamda ürettiği mali tablolar, adı geçen yönetmeliğin 415 inci ve 419 uncu maddelerinde geçen defter, cetvel ve tablolardan oluşmaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5 inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8 inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Yevmiye defteri,

- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kağıtlar sayım tutanağı,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tablolarından olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

Muğla Büyükşehir Belediyesinin 2016 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: İlçe Belediyelerince Tahsil Edilen Çevre Temizlik Vergilerinden Ayrılması Gereken Kanuni Payların Büyükşehir Belediyesine Aktarılmaması

6360 sayılı Kanunun ilgili maddelerinin 30.03.2014 tarihinde yürürlüğe girmesiyle Muğla ilinde Büyükşehir Belediyesi kurulmuş ve Belediye Gelirleri Kanununa göre alınan çevre temizlik vergilerinin Büyükşehir Belediyesine devri gerekirken ilçe belediyeleri tarafından bu devirler yapılmamıştır.

2464 sayılı Kanunun çevre temizlik vergisi başlıklı Mükerrer Madde 44'ncü maddesinde aynen; *"...Su ve kanalizasyon idareleri büyük şehir dahilindeki her ilçe veya ilk kademe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde öder. Tahsil edilen vergi ve gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarır. Büyük şehir belediye sınırları içinde bulunan belediyelerin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisi aynı esaslar çerçevesinde büyük şehir belediyelerine aktarılır."* hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen düzenlemeden anlaşılacağı üzere, ilçe Belediyelerinin tahsil ettikleri çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisi aynı esaslar çerçevesinde büyükşehir belediyelerine aktarılır sigorta şirketleri bir ay içinde tahsil ettikleri yangın sigortası primlerine ilişkin vergiyi bir beyanname ile bağlı buldukları belediyelere büyükşehir olan illerde, Büyükşehir belediyesine beyan edip ödemek durumundadırlar.

Yapılan incelemeler sonucunda 30.03.2014 tarihinden sonra Muğla Büyükşehir Belediyesi gelirleri arasında yer alan ve ilçe belediyelerinin tahsil ettiği ÇTV-Çevre Temizlik Vergisinin %20 lik kısmının ilçe Belediyelerince Büyükşehir belediyesine aktarılmadığı anlaşılmıştır.

Kurumun, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre ilçe belediyelerince toplanan

çevre temizlik vergilerinin Büyükşehir Belediyesine düşen kısmını, ilçe belediyelerinden tahsil etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ayrıca 2015 yılı Muğla Büyükşehir Belediyesi Raporu'nda bu husus tenkit edilmesi sonucu idare tarafından bir takım tahsilat işlemleri yapılmıştır. Buna rağmen, idarenin tahsil etmesi gereken yaklaşık 399.165,00 TL'lik gelir ilçe belediyeleri tarafından aktarma yapılmayarak idarenin 2016 yılı mali tabloları olumsuz etkilenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; Kamu idaresi cevabında özetle; bulguda belirtilen hususlarla ilgili olarak alacaklı ilçe belediyeleri ile mahsuplaşma işlemlerinin yapıldığı, diğer ilçe belediyelerinin kuruma aktarılması gereken çevre temizlik vergisi payı ile ilgili olarak yazışmaların yapıldığı, 2464 Sayılı Kanunun Çevre Temizlik Vergisi başlıklı Mükerrer 44'ncü maddesinde ki hükümler çerçevesinde 30/03/2014 tarihinden itibaren İlçe Belediyeleri tarafından tahsil edilen Çevre Temizlik Vergisi ve bunun gecikmesinden kaynaklanan gecikme cezasından alınan %20 büyükşehir belediyesi payının takip ve tahsilatının yapılmaya devam edileceği belirtilmiştir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, 399.165,00 TL tutarındaki aktarılması gereken çevre temizlik vergisinin bir kısmının mahsup işlemlerinin yapıldığı kalan kısmı içinde ilçe belediyeleri ile yazışmaların yapıldığı kurumun cevabi yazısı ve eklerinde görülmüştür. Söz konusu mahsuplaşma işlemleri 2017 yılında yapıldığı için 2016 yılı mali tabloları olumsuz etkilenmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 2: Müze Giriş Ücretlerinden Kuruma Pay Ödenmemesi

6360 sayılı Kanun ile 30.03.2014 tarihinde Muğla Büyükşehir Belediyesi kurulmuştur. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanun'un 97'inci maddesinde yer alan belediye ve mücavir alan sınırları içinde gerçek ve tüzelkişilerce işletilen her türlü müzelerin giriş ücretlerinin ayrılan % 5'lik pay üzerinden hesap edilen büyükşehir belediyelerinin tahsil etmesi gereken müze giriş ücretlerinden % 25'lik tutar doğrudan 2016 yılı Ekimayı tarihine kadar ilçe belediyeleri hesabına aktarılmıştır. Bundan dolayı 30.03.2014-31.08.2016 tarihleri arasındaki Muğla Büyükşehir Belediyesi'nin, belediye ve mücavir alan sınırları içinde gerçek ve tüzelkişilerce işletilen her türlü müzelerin giriş ücretlerinden ayrılan % 5'lik pay üzerinden hesap edilen %25'lik pay doğrudan ilçe belediyeleri tarafından tahsil edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “Müze giriş ücretleri ile madenlerden belediyelere pay” başlıklı Mükerrer 97’ nci maddesi aynen;

“a) Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı milli saraylar hariç belediye ve mücavir alan sınırları içinde gerçek ve tüzelkişilerce işletilen her türlü müzelerin giriş ücretlerinin % 5'i belediye payı olarak ayrılır. (2) Belediye payı olarak ayrılan miktarın, tahsilini takip eden ayın 15 inci günü akşamına kadar müzenin bulunduğu yer (27.6.1984 gün ve 3030 sayılı Kanunun uygulandığı şehirde Büyük Şehir Belediyelerine) belediyesine ödenmesi mecburidir. Büyük Şehir Belediyelerince tahsil edilen payın yüzde 75'i İçişleri Bakanlığınca bildirilecek son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfusları oranında ilgili ilçe belediyelerine dağıtılır.” hükmü yer almaktadır.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere ayrılan payların tamamı önce Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından Muğla Büyükşehir Belediyesi hesabına aktarılacak, daha sonrasında % 75'lik tutar ilgili ilçe belediyelerine aktarılacaktır. Ancak kurum kayıtlarının incelenmesi neticesinde, kurumun tahsil etmesi gereken müze giriş ücretlerinden Büyükşehir Belediyesine düşen payın tahsil edilmediği görülmüştür.

İdarenin, 30.03.2014 ila 31.08.2016 tarihleri arasındaki döneme ait olan müze giriş ücretlerinden hesap edilen büyükşehir belediyesi payının tahsil edilmemesi neticesinde idarenin 2016 yılı mali tabloları olumsuz etkilenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; “ Müze giriş ücretlerinden ayrılan payın İlçe Belediyeleri tarafından Büyükşehir Belediye Başkanlığımıza ödenmesi ile ilgili olarak 07.04.2015 tarih 784 sayılı ve 26.10.2015 tarih 15716 sayılı yazılar yazılmış, ilçe belediyelerince verilen cevabı yazıda “Müze giriş ücretleri belediye payı Belediyemiz hesabına Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yatırılmıştır. Bir yanlışlık olması halinde hesabımıza yatırılan tutarların iade yeri de kural olarak anılan Bakanlık olacaktır.” ifadesine yer verilerek Müzelerden tahsil edilen Büyükşehir Belediyesi payı iadesinin ilgili Bakanlık tarafından yapılması gerektiği ifade edilmiş olup, müzelerden tahsil edilen Büyükşehir Belediyesi payı tarafımıza yatırılmamıştır. Bu nedenle 27.04.2016 tarih ve 1420/8510 sayılı yazımız ve 02.11.2016 tarih ve 3814/20859 sayılı yazımız ile İl Kültür Turizm Müdürlüğünden 30.03.2014 tarihinden itibaren gerçek ve tüzel kişilerce işletilen her türlü müze ve ören yerinden tahsil edilen giriş ücretlerinden ayrılan belediye payının dağıtımında yapılan yanlışlığın düzeltilerek, payın büyükşehir belediyemize

yatırılması gerektiği yatırılmadığı takdirde yasal işlem yapılacağı bildirilmiştir.

17.11.2016 tarih 205223 sayılı yazı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından” Büyükşehir Belediyemize yatması gereken Müze Payları ile ilgili olarak 30.03.2014 tarihinden sonra 2014-2015-2016 yıllarında sehven ilçe belediye hesaplarına aktarılan belediye paylarının Muğla Büyükşehir Belediyesine ödenmek üzere gecikmeksizin merkez müdürlüğümüzün hesaplarına aktarılması aksi takdirde yasal yollardan tahsilinin sağlanacağı hususunda ilgili belediye başkanlıklarına bildirim yapılmıştır.” denilmektedir.

12.05.2017 tarih 2362/10507 sayılı yazımız ile Büyükşehir Belediye Başkanlığımıza 2014-2015 ve 2016 yıllarına ait bugüne kadar herhangi bir ödeme yapılmadığı, 2014 (30.03.2014-31.12.2014)-2015 ve 2016 yıllarına ait müze paylarının Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığımızın Halk Bankası Muğla Şubesindeki TR13 0001 2009 2590 0007 0000 38 IBAN nolu hesabına aktarılması hususunda yazı yazılmış olup takibi yapılmaktadır.

2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 97.maddesinin (a) bendi hükmü gereği 30.03.2014 tarihinden sonra Belediyemize ödenmesi gereken Müze ve Ören yerlerine giriş ücretlerinden alınan belediye payının tahsil ve takip işlemleri yapılmaya devam edilecektir. 2017 yılından itibaren müze payları düzenli olarak Büyükşehir Belediyemiz hesaplarına Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından yatırılmaktadır.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, 2017 yılından itibaren müze paylarının düzenli olarak Büyükşehir Belediyesi hesaplarına Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından yatırılmakta olduğu, 2014, 2015 ve 2016 yıllarına ait müze paylarının Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığının banka hesabına aktarılması hususunda ilgili ilçe belediyelerine yazı yazılmış olduğu ve takibinin yapılmakta olduğu bildirilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 3: Otopark Hesabında Biriken Gelirlerin Kuruma Aktarılmaması

6360 sayılı Kanunun ilgili maddelerinin 30.03.2014 tarihinde yürürlüğe girmesiyle Muğla ilinde Büyükşehir Belediyesi kurulmuş ve imar mevzuatına göre alınan tüm otopark gelirlerinin Büyükşehir Belediyesine devri gerekirken ilçe belediyeleri tarafından bu devirler

yapılmamıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları başlıklı 7'inci maddesinde büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları arasında “1) Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.” sayılmıştır.

6360 sayılı yasa ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa “Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon” başlıklı 27'inci maddesine eklenen “İmar mevzuatı uyarınca belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirler tahsil tarihinden itibaren kırk beş gün içinde büyükşehir belediyesine aktarılır. Büyükşehir belediyeleri bu geliri tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanır. Bu gelirler bu fıkrafta belirtilen amaç dışında kullanılamaz.” hükmünün de açıkça belirttiği gibi ilçe belediyelerin tahsil ettikleri otopark gelirlerini Büyükşehir’e aktarma yükümlülükleri vardır.

Bununla birlikte Otopark Yönetmeliğinin “Otopark Hesabından Yapılacak Harcamalar” başlıklı 11'inci maddesinde aynen;

“Otopark hesabında toplanan meblağ, belediyelerin kendi kaynaklarından ayıracağı tahsisatla birlikte, tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanılır.

Otopark hesabında toplanan meblağ otopark tesisi dışında başka bir amaçla kullanılamaz.

Otopark hesabında toplanan meblağ, belediyelerce hazırlanacak sarf belgesi, verile emri ve hakediş raporuna göre belediyesinin yazılı talimatı üzerine ilgili bankaca hak sahibine ödenir.

Otopark hesabında toplanan meblağın, amacında kullanılıp kullanılmadığı hususu İçişleri Bakanlığı'nca denetlenir.” hükmü yer almaktadır.

Bu hükme göre, imar mevzuatı uyarınca ilgili ilçe belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirlerin otopark hesabında tutulması ve buradan harcanması gerekmektedir.

Muğla Büyükşehir Belediyesi otopark hesabının incelenmesinde ilçe belediyelerinin 30.03.2014 tarihinden önce olan, henüz otopark inşaatı amacıyla kullanılmamış ve ilçe belediyelerinin otopark yönetmeliği hesabında bekletilen otopark yönetmeliği gelirleri ile bu tarihten sonra tahsil edilen otopark yönetmeliği gelirlerinin kuruma devredilmediği görülmüştür.

İdarenin, 30.03.2014 tarihinden önce ilçe belediyelerince tahsil edilen ancak henüz otopark inşaatı amacıyla kullanılmamış olan ve ilçe belediyelerinin otopark yönetmeliği hesabında bekletilen paralar ile bu tarihten sonra tahsil edilen otopark yönetmeliği gelirlerini ilçe belediyelerinden tahsil etmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ayrıca 2015 yılı Muğla Büyükşehir Belediyesi Raporu'nda bu husus tenkit edilmesi sonucu bir takım tahsilatlar yapılmıştır. Buna rağmen, idarenin tahsil etmesi gereken 888.065,40 TL'lik tutar, ilçe belediyeleri tarafından aktarma yapılmayarak idarenin 2016 yılı mali tabloları olumsuz etkilenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; “5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa ve imar mevzuatına göre 30.03.2014 öncesi otopark hesabında bekletilen tutarlar ve 30.03.2014 - 31.12.2015 tarihleri arasında İlçe Belediyeleri tarafından tahsil edilen Otopark Yönetmeliği Gelirleri, İlçe Belediyelerinin mali tablolarından yararlanılarak tespit edilmiş, 06.04.2015 tarih 2015/785 nolu ve 06.08.2015 tarih 11939 nolu yazılarımızla ilçe belediyelerine, tespit edilen tutarların büyükşehir belediyemize aktarılması gerektiği bildirilmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununa ve imar mevzuatına göre, İlçe Belediyelerinin 2014 ve 2015 yılı mali tablolarında yapılan tetkiklerimiz sonunda 2015 yılı sonu itibarıyla 30.03.2014 öncesi otopark hesabında bekletilen paraların ve 30.03.2014 - 31.12.2015 tarihleri arasında ilçe belediyeleri tarafından tahsil edilen Otopark Yönetmeliği Gelirinin Büyükşehir Belediyemize yatırılmayan ya da eksik yatırılan gelirler için tekrar;

- 27.04.2016 tarih 1419/8496 sayılı yazımızla Milas Belediye Başkanlığına,
- 27.04.2016 tarih 1418/8495 sayılı yazımızla Dalaman Belediye Başkanlığına,
- 27.04.2016 tarih 1416/8494 sayılı yazımızla Fethiye Belediye Başkanlığına,
- 27.04.2016 tarih 1414/8492 sayılı yazımızla Datça Belediye Başkanlığına,

-27.04.2016 tarih 1415/8493 sayılı yazımızla Bodrum Belediye Başkanlığına ödeme yazıları yazılmıştır.

27.04.2016 tarihli ilçe belediyelerine gönderilen yazımız ekinde yer alan tablolardaki eksik ödenen tutarların 7 (Yedi) gün içerisinde Muğla Büyükşehir Belediyemizin hesabına yatırılması, yatırılmaması durumunda 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 23. Maddesinin son fıkrasında “Büyükşehir Belediyeleri ve Bağlı kuruluşları ile İlçe belediyeleri tahsil ettikleri vergiler ve benzeri mali yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmadıkları taktirde ilgili belediye veya bağlı kuruluşun talebi üzerine söz konusu tutar İller Bankası tarafından yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılır. Gecikmeden kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmininden ilgili ilçe belediye başkanı ve saymanı şahsen sorumludur. Bu fıkra hükmü ilçe ve ilk kademe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında yapmayan büyükşehir belediye başkanı bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da uygulanır.” denildiğinden madde hükmüne uygun işlem yapılacağı bildirilmiştir.

Milas Belediyesinin Hacı İlyas 351 Ada 2 Parsel Otopark alanı Kamulaştırma ödemesinden 2014-2015 ve 2016 yıllarında Milas Belediyesi tarafından ödenmesi gereken 888.065,40TL ve 15.03.2017 tarihine kadar İlçe Belediyesince tahsili gerçekleşen Otopark Geliri 1.581,957,49 TL’lik mahsup işlemi gerçekleştirerek, Büyükşehir Belediyemize yatırılması gereken Otopark Geliri tahsil edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunundaki “ Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon” başlıklı 27’nci maddesine eklenen “İmar mevzuatı uyarınca belediyelerin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirler tahsil tarihlerinden itibaren kırk beş gün içinde büyükşehir belediyesine aktarılır. Büyükşehir belediyeleri bu geliri tasdikli plan ve beş yıllık imar programına göre hazırlanan kamulaştırma projesi karşılığında otopark tesisi için gerekli arsa alımları ile bölge ve genel otoparkların inşasında kullanır. Bu gelirler bu fıkarda belirtilen amaç dışında kullanılmaz.” Hükmü gereğince tahsil edilen otopark yönetmeliği gelirlerinin takip ve tahsilatı yapılmaya devam edilecektir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’na ve imar mevzuatına göre, ilçe belediyelerinin 2014 ve 2015 yılı mali tablolarında yapılan tetkikler sonucunda 30.03.2014 öncesi otopark hesabında

bekletilen paraların ve 30.03.2014 - 31.12.2015 tarihleri arasında ilçe belediyeleri tarafından tahsil edilen Otopark Yönetmeliği gelirin, Büyükşehir Belediyesine yatırılmayan yada eksik yatırılan tutarlar için ödeme yazılarının yazıldığı, mahsuplaşma işlemlerinin yapıldığı ve ilçe belediyelerince tahsil edilen otopark yönetmeliği gelirlerinin takip ve tahsilatının yapılmaya devam edileceği bildirilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 4: Tahakkuk Eden Gelirlerin Tahsil Edilmemesi

Muğla Büyükşehir Belediyesinin 2016 Yılı mali tablolarında tahakkuku yapılan İlan ve Reklam Vergisi, İşgal Harcı ve İdari Para Cezalarının toplam 3.883.341,16 TL'lik kısmının tahsil edilmediği anlaşılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri*" başlıklı 38'inci maddesinde aynen;

"Belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.

...f) Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek. ..." denilmektedir.

Bu madde hükmüne göre belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevi belediye başkanına verilmiş ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "*Muhasebe Hizmeti ve Muhasebe Yetkilisinin Yetki ve Sorumlulukları*" başlıklı 61'inci maddesinde ise muhasebe yetkilisine gelirlerin ve alacakların tahsili görevi verilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un, "*Ödeme zamanı ve önce ödeme*" başlıklı 37'nci maddesinde; amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının ise Maliye Vekaletince belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği hükmü yer almaktadır.

6183 sayılı Kanun'un "*Ödeme emri*" başlıklı 55'inci maddesinin birinci fıkrasında;

“Amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir "ödeme emri" ile tebliğ olunur.” denilmektedir.

Yukarıdaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde; amme alacaklarına ilişkin olarak amme borçlusuna bir “ihbarname” düzenlenmeli ve tebliğ edildikten sonra 1 ay içinde ödeme yapılması istenmelidir. Buna rağmen ödeme yapılmazsa borçluya, 7 gün içinde borçlarını ödemesi veya mal bildiriminde bulunması için bir “ödeme emri” düzenlenerek tebliğ edilmelidir.

Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda, aşağıdaki tabloda görüleceği üzere; önceki yıldan 2.072.392 TL gelir tahakkukunun devredildiği, 2016 Yılı sonu itibarı ile toplam 9.908.236,19 TL gelir tahakkuk ettirildiği, 2016 Yılı içinde toplam tahakkukun, 6.001.449,83 TL'sinin tahsil edildiği, 2017 Yılına 3.883.341,16 TL tahakkuk devredildiği ve kurum tahsilat oranının % 60,57'de kaldığı anlaşılmıştır. Tahsilat oranlarının düşük düzeyde bulunması kurumun tahsilat sürecinde zorluk yaşadığını göstermekte ve bu durum kurum mali tablolarını olumsuz etkilemektedir.

Tablo 3: Kurum Gelirlerinin Tahsilat Oranları

2016 YILI GELİR AYRINTISI					
Gelir Açıklaması	2015 Yılından Devir	2016 Yılı Toplam Tahakkuk	2016 Yılı Net Tahsilat	2017 Yılı Devreden Tahakkuk	Tahsilat Oran (%)
İlan ve Reklam Vergisi	1.684.827,29	7.699.044,48	4.801.566,04	2.878.294,36	62,37
İşgal Harcı	170.182,91	346.515,20	209.502,22	133.343,11	60,46
İdari Para Cezaları	217.381,84	1.862.676,51	990.381,57	871.703,69	53,17
Toplam	2.072.392,04	9.908.236,19	6.001.449,83	3.883.341,16	60,57

Kamu idaresi cevabında; Kamu idaresi cevabında özetle; Vergi Usul Kanunu ve Tebligat Kanunu çerçevesinde tebligat işlemlerinin yapıldığı,

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 62. maddesindeki “Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tesbit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur.” hükmü gereğince de borcunu ödeme emrinde belirtilen süre içerisinde ödemeyen mükelleflerle ilgili haciz işlemlerinin başlatılmakta olduğu,

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri doğrultusunda takip ve tahsil işlemlerinin yapıldığı ve yapılmaya devam edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, gerekli takip ve tahsil işlemlerinin yapıldığı ve yapılacağı ifade edilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 5: Tahakkuk Etmiş Kira Gelirleri Tahsilat Takibinin Yeterince Yapılmaması

Muğla Büyükşehir Belediyesi ile kiracıları arasında yapılan taşınmaz kira sözleşme bedelleri ile belediye tarafından takdir edilen ecrimisil bedellerine ilişkin 14.550.803,47 TL'lik toplam tahakkuk tutarının 7.336.719,55 TL'lik kısmı tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

“Belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır: 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri” başlıklı 38'inci maddesinde aynen;

a) Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.

...f) Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek. ...” denilmektedir.

Bu madde hükmüne göre belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etme görevi belediye başkanına verilmiş ve bu konuda belediye başkanı birinci derecede sorumlu kılınmıştır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun *“Muhasebe Hizmeti ve Muhasebe Yetkilisinin Yetki ve Sorumlulukları”* başlıklı 61'inci maddesinde ise muhasebe

yetkilisine gelirlerin ve alacakların tahsili görevi verilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un, "Ödeme zamanı ve önce ödeme" başlıklı 37'nci maddesinde; amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının ise Maliye Vekaletince belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği hükmü yer almaktadır.

6183 sayılı Kanun'un "Ödeme emri" başlıklı 55'inci maddesinin birinci fıkrasında;

"Amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir "ödeme emri" ile tebliğ olunur." denilmektedir.

Yukarıdaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde; amme alacaklarına ilişkin olarak amme borçlusuna bir "ihbarname" düzenlenmeli ve tebliğ edildikten sonra 1 ay içinde ödeme yapılması istenmelidir. Buna rağmen ödeme yapılmazsa borçluya, 7 gün içinde borçlarını ödemesi veya mal bildiriminde bulunması için bir "ödeme emri" düzenlenerek tebliğ edilmelidir.

Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda, aşağıdaki tabloda görüleceği üzere; 2015 Yılından 418.973,75 TL kira alacağının devir edildiği, 2016 Yılı sonu itibariyle toplam 14.550.803,47 TL taşınmaz kira gelirinin tahakkuk ettirildiği, 2016 Yılı kira alacağı tahsilatının, 6.845.656,87 TL olduğu, 2017 Yılına devreden kira alacağı tahakkuk tutarının 7.336.719,55 TL olduğu ve kurum kira alacağı tahsilat oranının, % 47,05'de kaldığı anlaşılmıştır. Tahsilat oranlarının düşük düzeyde bulunması kurumun tahsilat sürecinde zorluk yaşadığını göstermekte ve bu durum kurum mali tablolarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Tablo 4: Ecrimisil ve Kira Gelirlerinin Tahsilat Oranları

2016 YILI GELİR AYRINTISI					
Gelir Açıklaması	2015 Yılından Devir	2016 Yılı Toplam Tahakkuk	2016 Yılı Net Tahsilat	2017 Yılına Devreden Tahakkuk	Tahsil Oranı (%)
Ecrimisil Gelirleri	326.510,75	2.716.589,52	820.804,58	1.681.228,92	30,21

Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	92.463,00	11.834.213,95	6.024852,29	5.655.490,63	50,91
Toplam	418.973,75	14.550.803,47	6.845.656,87	7.336.719,55	47,05

Kamu idaresi cevabında; kamu idaresi cevabında özetle; Vergi Usul Kanunu ve Tebligat Kanunu çerçevesinde tebligat işlemlerinin yapıldığı,

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 62. maddesindeki “Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tesbit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur.” hükmü gereğince de borcunu ödeme emrinde belirtilen süre içerisinde ödemeyen mükelleflerle ilgili haciz işlemlerinin başlatılmakta olduğu,

Kira alacaklarının takip ve tahsili işlemlerinin belediyenin hukuk müşavirliği tarafından yapılmakta olduğu,

Ecrimisil alacaklarının tahsilini sağlamak için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri doğrultusunda takip ve tahsil işlemlerinin yapıldığı ve yapılmaya devam edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak Kira bedelinin ödenmemesi kira sözleşmesinin fesih nedenleri arasında sayılmaktadır. Kira bedelini ödemeyen kiracıların kira sözleşmelerinin feshedilmesi, kurumun geçmiş yıl tahakkuku yapılan ve tahsilatı yapılmayan Kira gelirlerinin tahsil işlemleri için yeterli özenin göstermesi ve takip işlemlerini hızlandırması gerekmektedir. Bulgu konusu tespitinin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 6: Kurum Mülkiyetinde Olan Taşınmazların Kira Artış Oranlarının Düşük Olması

Muğla Büyükşehir Belediyesi mülkiyetinde olan taşınmaz kiralamalarında kira artış oranları; 2016 yılı için bir önceki yılın aynı ayına göre, 2017 yılı için ise on iki aylık ortalamalara göre değişim oranında kira artışı yapılmaktadır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 344 üncü maddesine göre; 01.07.2012 tarihinden itibaren yenilenen kira

dönemlerinde konut kiralarında kira artış oranı, bir önceki kira yılının Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE)'ndeki artış oranını geçmeyecek şekilde belirlenecektir. İş yeri kiralarında işyeri kira artış oranı; 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un geçici 2'nci maddesine göre, 01.07.2020 tarihine kadar serbest bırakılmış ve dolayısıyla taraflar arasında sözleşme serbestisi getirilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı (TÜİK) tarafından yayımlanan “Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yi-Üfe) Kullanıcıları İçin Rehber” inde;

Yıllık değişim: bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde değişimi

On iki aylık ortalamalara göre değişim: Son on iki aylık endeks ortalamasının, bir önceki on iki ay için endeks ortalamasına göre yüzde değişim olduğu ifade edilmiştir.

İdarenin kira artışları her yılın 1 Ocak tarihi itibari ile güncellenmektedir. İdare 2016 yılı taşınmaz kira artışları için esas aldığı değer, bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 2015/Ekim tarihli %5,74 oranı esas alınmış fakat bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 2016/Ocak tarihinde % 5,94' lük orandır. Burada % 0,2 kira artış oranında azalış durumu söz konusudur. Ancak idare 2017 yılı taşınmaz kira artışları için esas aldığı değer, on iki aylık ortalamalara göre değişim 2016/Ekim tarihli % 3,83 oranı esas almış fakat bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 2017/Ocak tarihinde % 13,69'lık değer söz konusudur. Burada idare aleyhine bir durum olan yaklaşık % 10 oranında kira artışının eksik hesap edilmesi sonucu kurumun gelir kaybı oluşmaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin değerlendirmesi neticesinde, yenilenen kira sözleşmelerinin kurum yararına olacak şekilde kira artışlarının bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde değişim oranının esas alınması ve her yılın Ocak ayındaki rakamın esas alınması uygun olacaktır.

Kamu idaresi cevabında; “6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 344. Maddesi ‘Tarafların yenilenen kira dönemlerinde uygulanacak kira bedeline ilişkin anlaşmaları, bir önceki kira yılında üretici fiyat endeksindeki artış oranını geçmemek koşuluyla geçerlidir. Bu kural, bir yıldan daha uzun süreli kira sözleşmelerinde de uygulanır. Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapılmamışsa, kira bedeli, bir önceki kira yılının üretici fiyat endeksindeki artış oranını geçmemek koşuluyla hâkim tarafından, kiralananın durumu göz önüne alınarak

hakkaniyete göre belirlenir. Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından üretici fiyat endeksindeki artış oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir. Her beş yıldan sonraki kira yılında bu biçimde belirlenen kira bedeli, önceki fıkralarda yer alan ilkelere göre değiştirilebilir. Sözleşmede kira bedeli yabancı para olarak kararlaştırılmışsa, beş yıl geçmedikçe kira bedelinde değişiklik yapılamaz. Ancak, bu Kanunun, “Aşırı ifa güçlüğü” başlıklı 138 inci maddesi hükmü saklıdır. Beş yıl geçtikten sonra kira bedelinin belirlenmesinde, yabancı paranın değerindeki değişiklikler de göz önünde tutularak üçüncü fıkra hükmü uygulanır.” hükmüne amirdir.

Bu kapsamda Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı mülkiyetinde bulunan taşınmazların ihale edilmesine yönelik 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 7. Maddesine istinaden hazırlanan İdari Şartnamelerde söz konusu taşınmazların kira artışına yönelik ‘Yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, her yıl bir önceki kira yılının Üretici Fiyat Endeksindeki artış oranında artırılır. Beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, 6098 sayılı kanunun 344. Maddesine uygun olarak belirlenir. Her yılsonunda tespit edilen yeni kira artışı kiracıya yazılı olarak tebliğ edildikten sonra, kiracı 30 gün içinde idareye müracaat ederek kira artış miktarının % 6’sı nispetinde teminat farkını yatırmak zorundadır. Teminat farkı yatırılırken, Muğla Büyükşehir Belediyesine kira borcu olmadığına ve taşınmaza ait aidat borcu olmadığına dair yazıların alınması zorunludur. Aksi halde sözleşme fesh edilmiş sayılır.’ Hükmü yer almaktadır.

Büyükşehir Belediye Başkanlığımız hüküm ve tasarrufunda bulunan taşınmazlardan kirada olanları için, kira artış miktarları sözleşmede aksi bir hüküm bulunmadığı sürece her yıl TÜİK (ÜFE) oranları temel alınarak yapılmaktadır. TÜİK tarafından yayınlanan endekslerden hangisinin kullanılacağı konusunda ise bir takım çelişkiler yaşanmış, ancak TC. Yargıtay 6. Hukuk Dairesi’nin 2013/13435 Esas ve 2013/16370 sayılı Kararı ile 2014/727 Esas ve 2014/11004 sayılı Kararlarına istinaden yapılan değerlendirmeler ışığında 2017 yılı kira artışında aksi hüküm bulunmayanlar için TÜİK (ÜFE) On İki Aylık Ortalamalara Göre Değişim oranları kullanılmıştır. Ayrıca kira sözleşmelerinde bütünlük kazanılması açısından her yılsonunda Ekim/Kasım aylarında açıklanan TÜİK verileri artış oranı olarak kullanılmış ve

kiracılara ocak ayına kadar tebliğ işlemleri yapılmıştır. Aksi uygulamalarda kira artışlarıyla ilgili kiracılara yapılacak tebliğlerde, yeni kira dönemi teminat farklarının tahsilinde ve yeni kira yılı kira tahakkuklarının yapılmasında aksaklıklara ve çoklu itirazlara maruz kalma bilinmektedir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak; TÜİK tarafından yayınlanan endekslerden önceki yılın aynı ayına göre değişimin mi yoksa on iki aylık ortalamalara göre değişimin mi kullanılacağı konusunda çelişkiler yaşandığı, ancak TC. Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 2013/13435 Esas ve 2013/16370 sayılı Kararı ile 2014/727 Esas ve 2014/11004 sayılı Kararlarına istinaden yapılan değerlendirmeler ışığında 2017 yılı kira artışında aksi hüküm bulunmayanlar için TÜİK (ÜFE) on iki aylık ortalamalara göre değişim oranları kullanıldığı,

Kira sözleşmelerinde bütünlük kazanılması açısından her yılsonunda Ekim/Kasım aylarında açıklanan TÜİK verileri artış oranı olarak kullanıldığı aksi durumda kira artışlarıyla ilgili kiracılara yapılacak tebliğlerde, yeni kira dönemi teminat farklarının tahsilinde ve yeni kira yılı kira tahakkuklarının yapılmasında aksaklıklara ve çoklu itirazlara maruz kalınacağı kamu idaresi tarafından ifade edilmiştir.

2016 yılı kira artışlarında kurum tarafından önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı dikkate alınmıştır. Ancak 2016 yılı kira artışlarında önceki yılın aynı ayına göre dikkate alınması gereken ocak ayı endeksi yerine ekim ayı endeksi dikkate alınmış kurum gelir kaybına uğratılmıştır.

2017 yılı kira artışlarında ise kurum tarafından Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin kararları emsal alınarak on iki aylık ortalamalara göre değişim oranı dikkate alınmıştır. Ancak 2017 yılı kira artışlarında on iki aylık ortalamalara göre dikkate alınması gereken ocak ayı endeksi yerine ekim ayı endeksi dikkate alınmış kurum gelir kaybına uğratılmıştır.

Doğru olan endekslerin dikkate alınarak kira artış oranların yeniden belirlenmesi ve kurumun gelir kaybının ortadan kaldırılmasının gerektiği düşünülmektedir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 7: Kiraya Verilen Duran Varlıkların Nazım Hesaplarda İzlenmemesi

Muğla Büyükşehir Belediyesinde kiraya verilen taşınmazlar bulunmasına rağmen 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı ve 999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı'nın

kullanılmadığı tespit edilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı" başlıklı 475'inci maddesinde; "Bu hesap kurumun, bilançolarında kayıtlı duran varlıklardan kiraya verilenlerin izlenmesi için kullanılır.",

"999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı" başlıklı 477'nci maddesinde; "Bu hesaba diğer nazım hesaplar hesap grubunda yer alan hesaplara yazılan tutarlar kaydedilir." hükümleri bulunmaktadır.

Mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere kurum tarafından üçüncü kişilere kiraya verilen taşınmazlar, kayıtlı değerleri üzerinden 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı ve 999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı'nda izlenmesi gerekmektedir. Gelirler detay hesap kodlarından 600.03.06 kira gelirleri hesabına kayıt yapılması durumunda, 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı'nın kullanılması gerekmektedir.

Ancak kurumun mali tablolarında 600.03.06 kira gelirleri hesabında kayıtlı 11.936.743,37 TL tutarın olmasına rağmen, söz konusu kiraya verilen taşınmazların kayıtlı değerleri 990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar Hesabı ve 999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı'nda yer almaması sonucu, mali tabloların gerçek durumu yansıtmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Büyükşehir Belediyesi tarafından üçüncü kişilere kiraya verilen taşınmazların listesi Emlak ve İstimlak Dairesi Başkanlığından temin edilerek, bu taşınmazların bilançoda kayıtlı değerleri üzerinden muhasebe kayıtları yapılmıştır." Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, gerekli muhasebe kayıtları yapıldığı ifade edilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 8: Kiracının İhale Şartnamesi ve Sözleşme Hükümlerine Aykırı Hareket Etmesi ve Kurum Tarafından İlgili Hükümlerin Uygulanmaması

Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından kiraya verilen Muslihittin Mahallesi Atatürk Bulvarı (Otogar yeri) No: 27/2-D adresindeki taşınmaz için alt kiracılık hakkı tanınmadığı halde kiracının kiraladığı işyerini kurumdan izin almadan üçüncü kişiye devrettiği tespit edilmiştir.

Söz konusu işyerinin ruhsatı her ne kadar kiracının adına olsa da yapılan inceleme ve vergi dairesinden alınan bilgiler neticesinde söz konusu işyerini, kiralayanın dışında üçüncü bir kişinin işlettiği görülmüştür.

Kira sözleşmesinin 3'üncü maddesinde;

“Muğla Büyükşehir Belediyesinin hüküm ve tasarrufu altındaki Muslihittin Mahallesi Atatürk Bulvarı (Otogar) No: 27/2-D adresinde bulunan taşınmazın ilgili kişiye kiralanması sözleşmenin konusunu oluşturmaktadır.” hükmü yer almaktadır.

İhale Şartnamesinin 12'nci maddesinde;

“Zorunlu bir nedenle sözleşmenin üçüncü kişilere devri talep edilirse, idarenin uygun görüşü alınarak yeni sözleşme yapılır. Kiracı, kiralananı belediye encümeninin izni olmadan devreder, kiraya verir veya ortak alırsa, devrettiği veya ortak aldığı üçüncü kişi fuzuli şagil olup, onun hakkında ihtar çekilmeksizin 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi gereğince tahliyesi sağlanacaktır” hükmü yer almaktadır.

İhale Şartnamesinin 14'üncü maddesinde;

“Bu kiralanan taşınmaz hakkında 2886 sayılı Kanunun 75'inci maddesi uygulanır. Kira sözleşmesindeki yazılı hususlara uyulmadığı takdirde 2886 sayılı Kanunun 62'nci maddesine, 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesine ve Belediye Meclisinin 07.10.2005 tarih ve 175 sayılı kararı ile onaylanarak yürürlüğe giren yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.” hükümleri bulunmaktadır.

Yukarıda yazılı hükümler çerçevesinde kurumdan izin almadan işyerinin işletmesinin üçüncü kişiye devredilmesi ihale şartnamesi ve kira sözleşmesi hükümlerine aykırıdır. Kiracı ile işletmenin devredildiği kişi hakkında ihale şartnamesi ve kira sözleşmesinde belirtilen hükümlerin uygulanması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “Mülkiyeti Büyükşehir Belediye Başkanlığımıza ait Menteşe İlçesi Muslihittin Mahallesi (Otogar) No: 27/2-D adresinde bulunan 16,50 m² taşınmaz 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre mülga Muğla Belediye Encümenince 03.04.2013 tarihinde yapılan ihale kapsamında Muğla 3. Noterliğinin 02/05/2013 tarih 6124 sayılı onayı ile imzalanan Kira Sözleşmesi ile Muğla Spor Kulübü ne kiraya verilmiştir. Yapılan kira sözleşmesi kapsamında mülga Muğla Belediye Başkanlığı tarafından 21.05.2013 tarih

2013 – 124 sıra nolu İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Muğla Spor Kulübü Başkanlığı adına düzenlendiği görülmüştür.

Tenkrit konusu bulguya göre ilgili birimlerimizce konu incelenerek tespitler yapılmaktadır. Kiracının ihale şartnamesi ve kira sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket ettiğinin tespit edilmesi halinde, sözleşme ve şartname hükümleri kapsamında gerekli idari ve hukuki işlemler tesis edilecektir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, tenkrit konusu bulguya göre ilgili birimlerince konunun incelenerek tespitlerin yapıldığı, kiracının ihale şartnamesi ve kira sözleşmesi hükümlerine aykırı hareket ettiğinin tespit edilmesi halinde sözleşme ve şartname hükümleri kapsamında gerekli idari ve hukuki işlemlerin tesis edileceği ifade edilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 9: Kıdem Tazminatı Karşılıkları Hesaplarının Kullanılmaması

Muğla Büyükşehir Belediyesinde hizmet alımı kapsamında istihdam edilen işçilerin kıdem yılları esas alınarak idare tarafından faaliyet dönemi ve sonraki dönemler olmak üzere vadelerine göre ayrılarak ödenmesi öngörülen kıdem tazminat tutarlarının 372 Kıdem Tazminatları Karşılıkları Hesabı ve 472 Kıdem Tazminatı Karşılıkları Hesabı'nda izlenmediği tespit edilmiştir.

Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik'in 5'inci maddesinin ikinci fıkrasında;

“Son alt işverenleri ile yapılmış olan iş sözleşmeleri kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona eren işçilerin birinci fıkraya göre tespit edilen sürelerle ilişkin kıdem tazminatları, ilgili kamu kurum veya kuruluşu tarafından ödenir.” hükmü yer almaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “372-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı” başlıklı 281' inci maddesi ve “472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı” başlıklı 330' uncu maddelerinde, bu hesapların belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılan ve faaliyet dönemi içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatları karşılıklarının izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmektedir.

Mevzuat hükümleri çerçevesinde hizmet alımı kapsamında istihdam edilen işçilere ödenmesi öngörülen kıdem tazminat tutarlarının 372-Kıdem Tazminatları Karşılıkları Hesabı ve 472-Kıdem Tazminatı Karşılıkları Hesabı'nda izlenmesi ve yılı içinde hesaplanan kıdem tazminatı tutarlarının 630-Giderler Hesabı'nda giderleştirilmesi gerekmektedir.

Kurumda hizmet alımı kapsamında istihdam edilen işçiler için kıdem tazminatları karşılıkları hesabının kullanılmaması neticesinde mali tablolar gerçek durumu yansıtmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında; “Bulguda belirtildiği gibi tüm hizmet alımı ihaleleri kapsamında çalışan kıdem yılı en az 1 (bir) yıl ve daha fazla olan personelin 31/12/2017 tarihi baz alınarak hak etmiş oldukları kıdem tazminatı tutarlarının tespit edilerek kayıt altına alınmaktadır. Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı bünyesinde çalışmakta olan hizmet alımı personellerinin kıdem tazminatları karşılıklarının tutarı, Muhasebe İşlem Fişi ile 472-Kıdem Tazminatları Karşılıkları Hesabına kaydedilmiştir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, gerekli muhasebe kayıtları yapıldığı ifade edilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 10: Kurumun Yetki ve Sorumluluk Alanındaki Yolların Mevzuata Aykırı Belirlenmesi

6360 sayılı Kanunla Büyükşehir Belediyesi statüsüne kavuşan Muğla Büyükşehir Belediyesinin yetki ve sorumluluk sahası içinde kalması gereken yolların, Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla yasal mevzuata aykırı bir biçimde ilçe belediyelerine devredildiği tespit edilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi aynen; *“Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.”*

5216 sayılı Kanunun “Büyükşehir belediyesi gelirleri” başlıklı 23’üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi aynen; *“7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri.”*

Bu iki amir hüküm birlikte değerlendirildiğinde ortaya çıkan sonuç, *“Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yollar”* Büyükşehir’in görev ve sorumluluk alanı içindedir.

Bunun dışında kalan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolların Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki paylaşımı, 5216 sayılı Kanunun “Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon” başlıklı 27’nci maddesinin ikinci fıkrası *“Büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir.”* hükmünce yapılır.

Ancak Muğla büyükşehir belediye meclisinin 10.03.2015 tarih ve 64 sayılı kararıyla Muğla Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yollar da 5216 sayılı Kanunun 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine aykırı olarak, ilçe Belediyelerinin yetki ve sorumluluğuna verilmiştir. Bunun dışındaki bazı yollar büyükşehir belediyesine devredilmiştir.

Büyükşehir belediye meclisi, 5216 sayılı Kanunun amir 7’nci maddesi hükmünü dikkate almadan tüm yolların dağıtımını aynı kanunun 27’nci madde kapsamında paylaşımına dahil etmiş ve Büyükşehir belediyesinin yetki ve sorumluluk alanında olan ve 7’nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde açıkça sayılan yolları, ilçe belediyelerine bırakarak mevzuata aykırı bir karar almıştır.

Alınan bu karar hem büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında yetki ve sorumluluk karmaşasına neden olacak hem de Büyükşehir Belediyesinin mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yollar üzerinde toplaması gereken gelirler ilçe belediyesince yetkisiz bir şekilde toplanacaktır.

Büyükşehir Belediyesi yetki ve sorumluluk alanının 5216 sayılı Kanunun 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen amir hüküm çerçevesinde çözülerek, mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolların Muğla

Büyükşehir Belediyesine devredilmesi ve bunun dışında kalan yollar ile ilgili yetki ve sorumluluğun aynı kanunun 27'nci maddesi doğrultusunda, büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında paylaştırılarak yollardaki yetki ve sorumluluk karmaşasının önlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ayrıca 2015 yılı Muğla Büyükşehir Belediyesi Raporu'nda bu husus tenkit edilmesine rağmen herhangi bir işlem yapılmayarak, idarenin tahsil etmesi gereken gelirler ilçe belediyeleri tarafından tahsil edilerek idarenin 2016 yılı mali tabloları olumsuz etkilenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; “ Belediyemiz tarafından İçişleri Bakanlığına Sunulmak üzere Valilik Makamına yazılan 20.01.2015 tarih ve 123-664 sayılı yazı ile Mevzuat hükümlerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki dağılımına ilişkin hangi kıstasların, normların esas alınacağı konusunda bir açıklama getirilmediğinden ve bu konuda tereddüt hâsıl olduğundan bahisle, Bakanlık görüşü istenilmiştir.

Valilik Makamının 27.02.2015 tarih ve 250-2688 sayılı yazı ekindeki 25.02.2015 tarih ve 29102412-000-4742 sayılı Bakanlık yazısında, “Büyükşehir Belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek büyükşehir belediyesinin görev ve sorumluluğunda bulunduğu, büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde, büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak ihtilaf çıkması durumunda ise, hangi cadde, sokak veya yolun hangi belediyenin hizmet alanında kaldığı ile ilgili karar alma yetkisi büyükşehir belediye meclisinde olup, alınan bu kararın, büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri için bağlayıcı bir karar olduğu değerlendirilmektedir.” denilmektedir.

Ayrıca Türkiye Belediyeler Birliğinin 18.02.2015 tarih ve 556 sayılı yazısında “5216 Sayılı Kanununun 27. Maddesinin ikinci fıkrası ile Büyükşehir Meclisine verilen yetkinin, Büyükşehir ve İlçe Belediyelerine kanunla verilen bir görev ve sorumluluğun birbirlerine devredilmesi mahiyetinde olmayıp, Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirecekleri yetki alanlarının tespiti amacıyla meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin tamamlanmasına esas alınacak kriterleri belirlemeye ilişkin bir yetki olduğunu, bu yetkinin kullanılmasında belirlenecek kriterlerin şehirlerin tarihi, sosyal, kültürel, mimari, coğrafi özellikleri ile sokak, cadde, meydan ve bulvarların konum ve

bağlantıları gibi özellikler ve varsa mevzuattaki tanımlar dikkatte alınarak Büyükşehir Belediye Meclisince tespit edilecektir.” Denilmektedir.

İçişleri Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliğinin bu görüşleri doğrultusunda ilimiz dâhilindeki meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki dağılımına, Muğla Büyükşehir Belediye Meclisimizin 10.03.2015 tarih ve 64 sayılı kararıyla karar verilmiştir.

Muğla Büyükşehir Belediyemizce mevzuata ve hukuka aykırı herhangi bir işlem yapılmaması için Sayıştay Başkanlığının Muğla Büyükşehir Belediyesinin 2015 mali yılı denetim raporunda yer alan 5 nolu bulgusuna istinaden 29.04.2016 tarih ve 8688 sayılı yazı ile Valilik Makamına yazılmış ve İçişleri Bakanlığından konu hakkında görüş verilmesi istenilmiş olup ayrıca yine 16/05/2016 gün ve 9632 sayılı yazı ile İçişleri Bakanlığı’ndan görüş istenmiştir.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün 01/06/2016 gün ve E.12452 sayılı görüş yazısı ve 2015 yılı Denetim Raporu’nda belirtilen mevzuata aykırı yol paylaşımının düzeltilmesi amacıyla Fen İşleri Dairesi Başkanlığımız tarafından yapılan çalışmalar 08/07/2016 gün ve 3929 sayılı yazı ile Muğla Büyükşehir Belediye Meclisi’ne sunulmuş olup; konu görüşülmek üzere İmar Komisyonuna havale edilmiştir. İmar Komisyonu İçişleri Bakanlığı görüşü sonrası işlem yapmak üzere çalışmalara devam edilmiştir.

Belediyemiz tarafından 01/11/2016 gün ve 20739 sayılı yazı ve 06/02/2017 gün ve 2782 sayılı yazı ile ilimizdeki yolların ilçe belediyeleri ile paylaşımı konusundaki tereddütler için İçişleri Bakanlığı’ndan görüş istenmiştir.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün 21/04/2017 gün ve E.9727 sayılı yazısı ile görüş verilmiş olup; yazının son iki paragrafında sonuç olarak Sayıştay Raporu’nda belirtilen tespitlere uygun olarak,

‘Bilindiği üzere, 5216 sayılı Kanun’un 7/g maddesindeki, ‘Büyükşehir Belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek...’ hükmünde yer alan büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yolların yapılması görevi, 6360 sayılı Kanunun yürürlüğe girmeden önce il özel idarelerine ait iken, 6360 sayılı Kanun’la mahalli idareler genel

seçiminden geçerli olmak üzere büyükşehir belediyelerine verilmiş münhasır bir görev olup, büyükşehir belediyelerince yerine getirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin birlikte incelenmesinden; 6360 sayılı Kanun’la büyükşehir olan illerde belde belediyelerinin ve köylerin tüzel kişiliklerinin sona ermesiyle mahalleye dönüştüğü, 5216 sayılı Kanun’un 6360 sayılı Kanun’la değişik 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca tüzel kişiliği sona erdirilerek mahalleye dönüştürülen belediye ve köyleri ilçe merkezine bağlayan, standardına bakılmaksızın tüm 1. derece yolların büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda olduğu, bunun dışında kalan yolların sorumluluğunun ise 5216 sayılı Kanun’un 27’nci maddesi kapsamında büyükşehir belediye meclisince belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.’ denilmektedir.

Sayıştay bulguları ve İçişleri Bakanlığı’nın 21/04/2017 gün ve E.9727 sayılı görüşü uyarınca Fen İşleri Dairesi Başkanlığı koordinasyonluğunda ilimiz bütününde 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun ilgili maddeleri gereğince Büyükşehir Belediyeleri görev ve sorumluluğunda olan Bulvar, Cadde, Meydanlar ile 6360 sayılı yasayla kapanan belde ve köyleri ilçe merkezlerine bağlayan mahalle yollarının tespit çalışmalarına başlanılmıştır.

Tespitin tamamlanması ile birlikte, büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda olan, 5216 sayılı Kanun’un 6360 Sayılı Kanun’la değişik 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca tüzel kişiliği sona erdirilerek mahalleye dönüştürülen belediye ve köyleri ilçe merkezine bağlayan, standardına bakılmaksızın tüm 1. derece yollar Büyükşehir Belediyemizce ilçe belediyelerimizden talep edilerek büyükşehir belediyemiz kapsamı alanına alınacaktır.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün 21/04/2017 gün ve E..9727 sayılı yazısına ve Sayıştay Raporu’nda belirtilen tespitlere uygun olarak, tespit çalışmalarının yapıldığı, tespit çalışmalarının tamamlanması ile birlikte, büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda olan, 5216 sayılı Kanun’un 6360 Sayılı Kanun’la değişik 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca tüzel kişiliği sona erdirilerek mahalleye dönüştürülen belediye ve köyleri ilçe merkezine bağlayan, standardına bakılmaksızın tüm birinci derece yollar kurum tarafından ilçe belediyelerinden talep edilerek büyükşehir belediyesinin kapsam alanına alınacağı ifade edilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 11: Bodrum Limanının Geç Devralınması Sonucu Belediyenin Gelir Kaybına Uğraması

6360 sayılı Kanuna göre Muğla Büyükşehir Belediyesinin sorumluluk alanında kalan Bodrum Limanı 31.03.2014 tarihinde devir alınması gerekirken 13.05.2016 tarihinde devir alınmıştır. Belirtilen tarih aralığı içerisinde liman ve müştemilatlarının işletilmesi işi Bodrum Belediyesi tarafından yapılmış ve söz konusu tesislerin gelirleri Bodrum Belediyesi tarafından tahsil edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinin (j) bendinde aynen; *“Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.”* hükmü

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7’nci maddesinin; (f) *Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*

(i) *Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.*

(p) *“Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek”* hükümlerinin ifade ettiği ortak nokta deniz ulaşımı yapılan kıyı tesislerinde tasarruf hakkı Büyükşehir Belediyesine aittir.

28453 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren Limanlar Yönetmeliğinin “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinin (k) bendinde aynen; *“Kıyı tesisi: 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında kıyılarda doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlar üzerinde yapılabilen liman, kruvaziyer liman, yat limanı, yolcu terminali, rıhtım, iskele, yanaşma yeri,*

akaryakıt veya sıvılaştırılmış gaz boru hattı şamandırası veya platformu, balıkçı barınakları, gemi geri dönüşüm tesisi, tersane, tekne imal ve çekek yeri gibi tesisler ile bunlara bitişik diğer daimi tesisleri, deniz ulaşımına yönelik diğer alt veya üst yapı tesisleri ile duba, fener, mahmuz, kıyı perdeleri deşarj hattı, deniz altı kabloları ile açık deniz platformları ve benzeri yapıları” şeklinde tanımlanmıştır.

6360 sayılı Kanunun Geçici 1’inci maddesinin (8) inci bendinde de; *“Bu Kanunla büyükşehir ilçe belediyesi olan belediyelerce yürütülen su, kanalizasyon, katı atık depolama ve bertaraf, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere personel, her türlü taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları, komisyonca ilgisine göre büyükşehir belediyesi ile ilgili bağlı kuruluş arasında paylaşılır.”* hükmü uyarınca devir tasfiye komisyonunca ve/veya ilgili ilçe belediyesince işletilen tüm kıyı tesisleri Büyükşehir Belediyesine devredilmelidir.

Büyükşehir Belediyesi sorumluluk alanında bulunan Bodrum Limanının geç devralınması sonucunda, 31.03.2014–13.05.2016 tarihleri arasında ki kıyı tesisi işletme gelirlerinin Bodrum Belediyesi tarafından Muğla Büyükşehir Belediyesi hesabına aktarılması gerekir. Bundan dolayı mahrum kalınan kıyı tesisi işletme gelirleri kadar 2016 yılı kurum mali tabloları olumsuz etkilenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; “2015/698 Esas No ve 2016/41 Karar Nolu Mahkeme sonucuna göre Bodrum Kaleiçi Barınak Rıhtım Yolcu Salonu ve Müştemilatı ile Bodrum Yat Limanı, Mendirek ve Rıhtımları 12.05.2016 tarihinde Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Alt Yapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından Büyükşehir Belediyemize devri gerçekleştirilmiştir. İlimiz Büyükşehir statüsü kazandığı 30.03.2014 tarihinden 12.05.2016 devir tarihine kadar Bodrum Belediyesinin yaptığı tüm tahsilatlara (bağlama, elektrik, su, atık alım, dükkan kirası ve buna bağlı ilgili tüm gelirlerin) ait belgelerin teslimi ve ilgili tahsilatların yasal faizi ile birlikte 15.11.2016 tarihli ve 82848858-320.20-4013/21972 sayılı yazımızın tebliğ tarihinden itibaren 7 (yedi) gün içerisinde Büyükşehir Belediyemiz hesabına yatırılması gerektiği bildirilmiştir. Bodrum Belediyesi tarafından yazılan 26.12.2016 tarih ve 60168473.641.03.01/3369-29685 sayılı cevabi yazıda konu hakkında incelemelerinin devam ettiği ve incelemelerin sonucunda tarafımıza bilgi ve belgelerin verileceği belirtilmiştir. 16.02.2017 tarihli ve 82848858-641.04-764 sayılı yazı ile hukuki işlemlerin başlatılması

Hukuk Müşavirliğimizden talep edilmiştir. Muğla 1. İdare Mahkemesine 2017/418 Esas Sayı No ile dava açılmış olup dava süreci devam etmektedir.

Ayrıca, Büyükşehir Belediyemiz tarafından devir tarihinden itibaren tahsil edilen ücretler 6237 sayılı Kanunun 5. Maddesi gereğince 2016 yılı söz konusu taşınmazlardan elde edilen gayrisafi gelirin %10'u hazine payları hesaplanarak Hazineye ödenmek üzere 17.03.2017 tarihli ve 22852255-622.01-560/5889 sayılı yazımız ile ödeme yapıldığına dair evraklar Bodrum Kaymakamlığı Milli Emlak Müdürlüğüne ve Bodrum Kaymakamlığı Mal Müdürlüğüne gönderilmiştir.

30.03.2014 tarihinden 12.05.2016 devir tarihine kadar Bodrum Belediyesinin yaptığı tüm tahsilatların (bağlama, elektrik, su, atık alım, dükkan kirası ve buna bağlı ilgili tüm gelirlerin) belediyemize aktarılması konusunda hukuki süreç takip edilecektir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, 30.03.2014 tarihinden 12.05.2016 devir tarihine kadar Bodrum Belediyesinin yaptığı tüm tahsilatların (bağlama, elektrik, su, atık alım, dükkan kirası ve buna bağlı ilgili tüm gelirlerin) Büyükşehir Belediyesine aktarılması konusunda hukuki sürecin başlatıldığı ifade edilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 12: Kıyı Tesislerinin Muğla Büyükşehir Belediyesine Devredilmemesi

6360 sayılı Kanuna göre, Muğla Büyükşehir Belediyesinin sorumluluk alanında kalan tüm kıyı tesislerinin mevzuatta öngörülen hükümler uyarınca devir alınması gerektiği halde alınmadığı ve söz konusu tesislerin (Marmaris Belediyesi, Bodrum Belediyesi, Fethiye Belediyesi, Köyceğiz Belediyesi, Datça Belediyesi) ilçe belediyeleri tarafından işletildiği tespit edilmiştir.

6360 sayılı Kanunun ilgili maddelerinin 30.03.2014 tarihinde yürürlüğe girmesiyle Muğla Büyükşehir Belediyesi kurulmuş ve tüm kıyı tesislerinin Büyükşehir Belediyesine devri gerekirken ilçe belediyeleri tarafından bu devirler yapılmamıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesinin (j) bendinde aynen; *“Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek*

veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.” hükmü

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7’nci maddesinin; (f) *Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*

(i) *Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.*

(p) *“Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek”.* Hükümlerinin ifade ettiği ortak nokta deniz ulaşımı yapılan kıyı tesislerinde tasarruf Büyükşehir Belediyesine aittir.

28453 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren Limanlar Yönetmeliğinin “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinin (k) bendinde aynen; *“Kıyı tesisi: 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında kıyılarda doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlar üzerinde yapılabilen liman, kruvaziyer liman, yat limanı, yolcu terminali, rıhtım, iskele, yanaşma yeri, akaryakıt veya sıvılaştırılmış gaz boru hattı şamandırası veya platformu, balıkçı barınakları, gemi geri dönüşüm tesisi, tersane, tekne imal ve çekek yeri gibi tesisler ile bunlara bitişik diğer daimi tesisleri, deniz ulaşımına yönelik diğer alt veya üst yapı tesisleri ile duba, fener, mahmuz, kıyı perdeleri deşarj hattı, deniz altı kabloları ile açık deniz platformları ve benzeri yapıları”* şeklinde tanımlanmıştır.

6360 sayılı Kanunun Geçici 1’inci maddesinin (8) inci bendinde de; *“Bu Kanunla büyükşehir ilçe belediyesi olan belediyelerce yürütülen su, kanalizasyon, katı atık depolama ve bertaraf, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere personel, her türlü taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları, komisyonca ilgisine göre*

büyükşehir belediyesi ile ilgili bağlı kuruluş arasında paylaşılır.” hükmü uyarınca devir tasfiye komisyonunca ve/veya ilgili ilçe belediyesince işletilen tüm kıyı tesisleri Büyükşehir Belediyesine devredilmelidir.

Büyükşehir Belediyesi sorumluluk alanında bulunan kıyı tesislerinin devralınmaması ve bu tesislerin ilgili ilçe belediyeleri (Marmaris Belediyesi, Bodrum Belediyesi, Fethiye Belediyesi, Köyceğiz Belediyesi, Datça Belediyesi, Ortaca Belediyesi) tarafından işletilmesi ve müşterimatlarının kiraya verilmesinden elde edilen gelirlerin tahsil edilememesi nedeniyle kurumun gelir kaybına uğradığı düşünülmektedir.

Ayrıca 2015 yılı Muğla Büyükşehir Belediyesi Raporu’nda bu husus tenkit edilmesi neticesinde idare tarafından kimi kıyı tesisleri devir alınmış fakat halen devir alınmayan kıyı tesisleri bulunmaktadır. Bundan dolayı ilgili ilçe belediyeleri tarafından devredilmeyen kıyı tesislerinin gelirlerinden mahrum kalınması sonucu idarenin 2016 yılı mali tabloları olumsuz etkilenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; Kamu idarei cevabında özetle, “Kıyı Tesislerinin tarafımıza devri konusunda büyükşehir belediyesi olarak her türlü idari ve hukuki girişimlerde bulunulmuş ancak daha önce kıyı tesisleri ile ilgili paylaşım esas bir kararın olmayışı, Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun tekrar toplanmaması, ilgili kurumlarda işlemlerin çok yavaş ilerlemesi, ilçe belediyelerinin konuyu yargıya intikal ettirmeleri, devam eden hukuki sürece müdahale etme imkanı bulunmayışı sebebiyle Sayıştay denetiminin yapıldığı tarihe kadar kıyı tesislerinin devir teslim işlemleri tamamlanamamıştır.

Yargı sürecinin tamamlanması ya da Devir Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun toplanarak kıyı tesislerinin tarafımıza devri yönünde karar alması halinde devir teslim tarihine kadar olan süre içerisinde ilçe belediyelerin bahse konu tesislerden elde ettiği gelir ilçe belediyelerinden tahsil edilebilecek ve kurumun gelir kaybına uğramaması sağlanacaktır.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, gerekli takip ve tahsil işlemlerinin yapılacağı ifade edilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 13: 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu Hükümlerine Aykırı Olarak İhale Yapılması

Mülkiyeti belediyeye ait olan Muğla İli Menteşe İlçesi Şeyh Mahallesi 353 ada, 19 parselde bulunan Teşhir Salonu ve Mağaza Atölye niteliğindeki taşınmaz 04.02.2016 tarih ve 611 sayılı Belediye Encümen Kararıyla 3 yıllığına 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesine göre pazarlık usulü yöntemi ile ihale edilmiştir.

Ancak; bahse konu ihalelerin, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesine istinaden pazarlıkla yapılması mümkün değildir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 2' nci maddesi;

“Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.

...”

36' ncı maddesi;

“Bu Kanunun 1 inci maddesinde yazılı işlere ilişkin ihalelerde, tekliflerin gizli olarak verilmesini sağlayan kapalı teklif usulü esastır.

Ancak, 44 üncü maddede gösterilen işler belli istekliler arasında kapalı teklif usulüyle, 45 inci maddede gösterilen işler açık teklif usulüyle, 51 inci maddede sayılan işler pazarlık, 52 nci maddede gösterilen işler de yarışma usulüyle yaptırılabilir.”

51/g maddesi;

“Kullanışlarının özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi, ...”

hükümlerine yer vermiştir.

Yukarıdaki Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının, Kanun'un temel ilke ve prensiplerinden olduğu ve bu ilke ve prensibin gereği olarak, Kanun'un 36' ncı maddesi hükmünde yer alan Kapalı Teklif Usulünün esas usul, diğer usullerin ise belirli şartlar dahilinde uygulanacak istisnai usuller mahiyetinde olduğu

anlaşılmaktadır.

2886 sayılı Kanun'un 51/g maddesi, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisine izin vermekte ve dolayısıyla Belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için söz konusu hüküm doğrultusunda pazarlık ihalesi yapılmasına ise imkân vermemektedir.

Her ne kadar, 2886 sayılı Kanununun “Kapsam” başlıklı 1’ inci maddesi; belediyelerin alım, satım, yapım, kira, hizmet trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanundaki yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmiş ise de, *"Devletin özel mülkiyetindeki"* ve *"Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler"* ifadelerinden; Belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazların değil, bilakis Hazineye ait olan taşınmazların tarif edildiği hususu aşıkârdır.

Nitekim Danıştay 13' üncü Dairesinin 21.10.2008 tarih ve E:2007/4476, K: 2008/6874 sayılı Kararında; *"Belediyenin mülkiyetindeki taşınmazın, 2886 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (g) bendi uyarınca, pazarlık usulü ile turizm amaçlı tesis yapılmak ve işletilmek üzere mülkiyetten gayri ayni hak tesis edilmek suretiyle, (daimi ve sürekli üst hakkı kurulmak suretiyle) 30 yıllığına kiralanmasına ilişkin belediye encümeni kararını, belediyelere ait taşınmazların "devletin özel mülkü" ve "devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer" lerden olmadığı, bu nedenle 2886 sayılı yasa'nın 51/g maddesi kapsamında kiralanmasının, trampasının ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi yoluyla devrinin, olanaklı olmadığı gerekçesiyle, iptal eden mahkeme kararının hukuka uygun olduğu"* hususu hüküm altına alınmıştır.

Dolayısıyla, yukarıda izah edilen gerekçeler karşısında, Muğla İli, Menteşe İlçesi, Şeyh Mahallesi, 353 ada, 19 parselde bulunan Teşhir Salonu ve Mağaza Atölye niteliğindeki taşınmaz kiralamaları 2886 sayılı Kanun hükümlerine aykırıdır.

Kamu idaresi cevabında; “Muğla İli, Menteşe İlçesi, 353 ada 19 parsel numaralı taşınmazda bulunan Teşhir Salonu ve Mağaza Atölye niteliğindeki taşınmaz mülga Muğla İl Özel İdaresinin 06.02.2002 tarih 73 sayılı encümen kararı ile MELSA Muğla El Sanatları Ltd. Şti 'ne kiraya verilmiştir. Taraflar arasında 13.11.2002 tarih ve 587 sayılı encümen kararı ve bu karara istinaden düzenlenen özel kiralama şartları, 05.12.2013 tarih ve 1041 sayılı encümen

kararı ve ayrıca 02/2014 de imzalanan bir aylık kira sözleşmesi ile 30.03.2014 tarihine kadar yıllara sair olarak defaten yenilenerek devam ettirilmiştir.

06.12.2012 tarihinde 28489 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun yürürlüğe girmiştir. 6360 Sayılı Kanunun “*Büyükşehir Belediyesi Kurulması ve Sınırlarının Belirlenmesi*” başlıklı 1. Maddesine istinaden Muğla Belediye Başkanlığı, Muğla Büyükşehir Belediyesi Başkanlığına dönüşmüş ve yine aynı madde ile Muğla İl Özel İdaresinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır.

6360 Sayılı Kanunun Geçici 1. maddesinin 1. fıkrasına göre Muğla Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonu Başkanlığı kurulmuştur. Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun 25.03.2014 tarih ve 3954 sayılı kararı ile Muğla İli, Menteşe İlçesi, 353 ada 19 parsel numaralı taşınmaz Belediyemize devredilmiştir.

%75 hissesi mülga Muğla İl Özel İdaresine, %25 hissesi Muğla’ ya Hizmet Vakfına ait olan MELSA- Muğla El Sanatları Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi’nin Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun 25.03.2014 tarih ve 3954 sayılı kararı gereğince %75 hissesi Belediyemize devredilmiştir.

Belediye taşınmaz kira sözleşmelerine 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu mu yoksa 5393 Sayılı Belediye Kanunun uygulanacağı hususunda tereddütler bulunduğundan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu 5393 Sayılı Belediye Kanunundan daha sonra yürürlüğe girdiğinden 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin de dikkate alınarak uygulamaların yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun “Uygulama alanı” başlıklı 339 Maddesi:

“Konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümler, bunlarla birlikte kullanımı kiracıya bırakılan eşya hakkında da uygulanır. Ancak bu hükümler, niteliği gereği geçici kullanıma özgülenmiş taşınmazların altı ay ve daha kısa süreyle kiralanmalarında uygulanmaz.

Kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de bu hükümler uygulanır.” hükmü amirdir. Bu kapsamda Türk Borçlar Kanununun 339/2 maddesine bakıldığında, kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun, gerek kiracı gerek kiraya veren sıfatı ile yaptıkları tüm kira

sözleşmelerine konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümlerin uygulanacağına kabul edildiği yönünde yaygın bir kanaat oluşmuştur.

Kaldı ki, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 15/11/2005 tarih 2005/119 sayılı genelgesinde de; Belediyelerin sahip olduğu taşınmazların 2886 Sayılı Kanun kapsamında ihaleyle kiraya verilmiş olması, bu kiralama sözleşmesinin bir özel hukuk akdi niteliğini ortadan kaldırmadığını, ayrıca İşhanı, konut, otel, dükkan gibi damlı/müsakkaf yapılar bakımından Borçlar Kanunu hükümlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir.

Bu doğrultuda 6098 sayılı Kanunun "Genel Olarak" başlıklı 347. maddesi:

"Konut ve çatılı işyeri kiralarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir.

Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde, kiracı her zaman, kiraya veren ise kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebilirler.

Genel hükümlere göre fesih hakkının kullanılabilceği durumlarda, kiraya veren veya kiracı sözleşmeyi sona erdirebilir." hükmü amir olup, kiracı MELSA Muğla El Sanatları Sanayi Ticaret Limited Şirketi tarafından Belediyemize kira süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirim yapılmamıştır.

Kira sözleşmesinin sona ermesine ilişkin MELSA- Muğla El Sanatları Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi tarafından herhangi bir bildirim yapılmamıştır.

Muğla Valiliği bünyesindeki Muğla' ya Hizmet Vakfının MELSA- Muğla El Sanatları Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi' nin hissedarı olması; MELSA- Muğla El Sanatları Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi' nin Teşhir Salonu, Mağaza ve Atölyeyi kullanma amacı kaybolmaya yüz tutmuş yöresel el sanatlarının yaşatılması, geliştirilmesi ve ev kadınlarına istihdam sağlanması olduğundan; Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı olarak bu uygulamada kültürel

mirasın korunması ve aynı zamanda yaşatılmaya çalışılan el sanatlarının önemi gözetilerek Belediyemizce de fesih bildirim de bulunulmamıştır. Bu nedendir ki, 6098 sayılı Kanuna göre kira sözleşmesi zaten uzatılmış sayılmaktadır.

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa hükümleri gereği söz konusu kira sözleşmesi zaten uzamış sayılmaktadır. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 51/g maddesine istinaden ihale sehven yapılmıştır.

Bulguda konu edilen görüşleriniz doğrultusunda usul ittihaz edilmiştir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak kamu idaresi cevabında; söz konusu kiraya verme işleminde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin mi yoksa 5393 Sayılı Kanunu hükümlerinin mi uygulanacağı konusunda tereddütlerin yaşandığını 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre hareket edildiğini belirtmiştir.

Kamu idaresinin savunmasında belirttiği gibi 5393 sayılı Kanunu'n mu yoksa Borçlar Kanunu hükümlerinin mi uygulanacağı konusunda tereddüt yaşanması mümkün değildir. 5393 sayılı Kanun ile Borçlar Kanunu ihale usulleri ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir. 5393 sayılı Kanun belediye taşınmazının kiraya verilme süreleri bakımından hangi belediye organının yetkili olduğu düzenlerken Borçlar Kanunu ise yapılmış olan bir kira sözleşmesinin hangi durumlarda ne kadar süre ile uzayabileceğini düzenlemektedir. Ayrıca bulguda belirtilen husus ne kiraya verme işleminde hangi organın yetkili olduğuna ne de süre uzatımına ilişkindir. Bulgu da belirtilen husus 04.02.2016 tarih ve 611 sayılı Belediye Encümen kararıyla 3 yıllığına 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 51/g maddesine göre pazarlık usulü ile kiraya verilen taşınmazın 2886 sayılı Kanunu'n 51/g maddesine göre kiraya verilemeyeceği, taşınmazın durumuna göre kapalı teklif usulü veya açık teklif usullerinden biriyle kiraya verilebileceğine ilişkindir. Kamu idaresi cevabında bulguda belirtilen hususlara değinmemiştir.

Bulgu da belirtildiği gibi ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının, 2886 sayılı Kanun'un temel ilke ve prensiplerinden olduğu ve bu ilke ve prensibin gereği olarak, Kanun'un 36'ncı maddesi hükmünde yer alan Kapalı Teklif Usulünün esas usul, diğer usullerin ise belirli şartlar dahilinde uygulanacak istisnai usuller mahiyetinde olduğu anlaşılmaktadır.

04.02.2016 tarih ve 611 sayılı Belediye Encümen kararının iptal edilmesi ve taşınmazın durumuna göre 2886 sayılı Kanun'da belirtilen kapalı teklif usulü veya açık teklif usullerinden biriyle kiraya verilerek mevzuata aykırılığın ortadan kaldırılması gerektiği düşünülmektedir.

Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 14: Belediye Encümeni Kararı ile Üç Yıldan Fazla Süreyle Taşınmaz Kiralanması

Muğla Büyükşehir Belediyesinin, Orhaniye Mah. İsmet Çatak Cad. 110 araçlık, Emirbeyazıt Mah. Çamlık Sok (Özer Türk Caddesi'nin kesiştiği yerden yolun sağ ve solu) 25 araçlık, Emirbeyazıt Mah. Çatak Sokak (Özer Türk Caddesi'nin kesiştiği yerden Zübeyde Hanım Caddesi'ne kadar) 10 araçlık, Emirbeyazıt Mah. Zübeyde Hanım Cad. üzeri (Belediye otobüs duraklarının ön kısmı yeşil alan kenarı) 35 araçlık, toplam 180 araçlık cadde ve sokakların encümen kararı ile üç yıldan fazla süreyle kiraya verildiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Belediye meclisinin görev ve yetkileri*" başlıklı 18'inci maddesinde;

"Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek." hükmü ile

Mezkur Kanun'un "*Belediye encümeninin görev ve yetkileri*" başlıklı 34'üncü maddesinde;

"Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek." hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda bahsedilen 5393 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre, taşınmazların üç yıla kadar belediye encümeni kararıyla ihale edilerek kiraya verilmesi mümkündür. Üç yılı aşan kiralamalarda ise belediye meclisinin kararı gereklidir. Kira süresi biten taşınmazlar için yeniden kiralama ihalesine çıkılması gerekmektedir. Belediye encümen kararı yapılan kiralama işleminin yasal düzenlemeye uygun olduğunu söylemek mümkün değildir.

Bu itibarla, taşınmazların kiraya verilme işlemleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yer alan düzenlemelere uygun değildir.

Kamu idaresi cevabında; "5393 sayılı Belediye Kanununun "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18/e maddesi "*Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis*

şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.”

5393 Sayılı Kanunun “*Belediye Encümenin Görev ve Yetkileri*” başlıklı 34. Maddesinin g bendi “*Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.*”

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun “*Kiralarda Sözleşme Süresi*” başlıklı 64. Maddesi ‘*Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz...*’ hükümleri amirdir.

Mülga Muğla Belediye Başkanlığı ile Muğla Spor Kulübü arasında;

* Mülga Muğla Belediyesi tarafından yapılan ihale neticesinde, toplam 180 araçlık cadde ve sokakların kiraya verilmesine ilişkin; 05.11.2010-31.12.2010 dönemine ait olmak üzere Muğla 3. Noterliğinin 05.11.2010 tarih ve 3411 yevmiyeli kira sözleşmesi imzalanmıştır. Kira sözleşmesinin 7/d Maddesinde “*Kiraya verilen taşınmazın kira artışı Belediye Encümenin tespit ettiği oran ve bedel üzerinden yapılır. Kiracı her yıl tespit edilen yeni kira artışı üzerinden idare ile sözleşmesini yeniler. Sözleşme esnasında kira atışı miktarının %6’sı nispetinde teminat farkı alınır.*” ifadesi yer almaktadır. Bu maddeye istinaden;

* 01.01.2011- 31.12.2011 tarihleri arasında toplam 180 araçlık cadde ve sokakların kiraya verilmesine ilişkin sözleşme bir yıl daha aynı şartlar altında uzatılmıştır.

İçişleri Bakanlığının 2011 yılı mülga Muğla Belediyesi Teftiş Raporunda; *belediyenin tasarruf ve mülkiyetinde bulunan taşınmazların kiraya verilmesinde, kiraya verilecek sürenin kesin olarak belirlenerek yetkisine göre belediye encümeni veya meclisince karar alınması, ihale şartnamelerinde tespit edilen bu süre yazılarak süre sonunda tahliye edileceğinin açıkça belirtilmesi ve süre sonunda tahliye işlemi gerçekleştirilerek yeniden ihale suretiyle kiraya verilmesi gerektiğinden bundan sonraki yapılacak kiralamalarda belirtilen hükümlere uygun işlem yapılması gerektiği* belirtilmiştir.

Bu arada 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu 11.01.2011 tarihinde TBMM 'nce kabul edilmiştir.

Belediye taşınmaz kira sözleşmelerine 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu mu yoksa 5393

Sayıli Belediye Kanunun uygulanacağı hususunda tereddütler bulunduğundan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu 5393 Sayılı Belediye Kanunundan daha sonra yürürlüğe girdiğinden 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin de dikkate alınarak uygulamaların yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun “Uygulama alanı” başlıklı 339 Maddesi:

“Konut ve çatılı işyeri kiralarna ilişkin hükümler, bunlarla birlikte kullanımı kiracıya bırakılan eşya hakkında da uygulanır. Ancak bu hükümler, niteliği gereği geçici kullanıma özgülennmiş taşınmazların altı ay ve daha kısa süreyle kiralanmalarında uygulanmaz.

Kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de bu hükümler uygulanır.” hükmü amirdir. Bu kapsamda Türk Borçlar Kanunun 339/2 maddesine bakıldığında, kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun, gerek kiracı gerek kiraya veren sıfatı ile yaptıkları tüm kira sözleşmelerine konut ve çatılı işyeri kiralarna ilişkin hükümlerin uygulanacağını kabul edildiği yönünde yaygın bir kanaat oluşmuştur.

Kaldı ki, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 15/11/2005 tarih 2005/119 sayılı genelgesinde de; Belediyelerin sahip olduğu taşınmazların 2886 Sayılı Kanun kapsamında ihaleyle kiraya verilmiş olması, bu kiralama sözleşmesinin bir özel hukuk akdi niteliğini ortadan kaldırmadığını ve bu yüzden Borçlar Kanunu hükümlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir.

Yine 6098 sayılı Kanunun “Genel Olarak” başlıklı 347. maddesi:

“Konut ve çatılı işyeri kiralalarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir.

Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde, kiracı her zaman, kiraya veren ise kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebilirler.

Genel hükümlere göre fesih hakkının kullanılabilceği durumlarda, kiraya veren veya kiracı sözleşmeyi sona erdirebilir.” hükmü amir olup, kiracı Muğla Spor Kulübü tarafından Belediyemize kira süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirim yapılmamış olduğundan, sözleşme aynı koşullarda bir yıl daha uzamış sayılmaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuatlar ve 2011 yılı mülga Muğla Belediyesi Teftiş Raporu doğrultusunda Mülga Muğla Belediyesi Meclisinin 06.09.2011 tarih 129 sayılı Meclis Kararı ile ... şu an kirada bulunanlar ile bundan sonra kiraya verilecek olan Belediyenin tasarruf ve mülkiyetinde bulunan taşınmazların kira sürelerinin on yıl ile sınırlandırılmasına ve kira sözleşmesinde belirtilen kira süresi sona erdiğinde söz konusu yerin tahliye edileceğinin ihale şartnamelerine yazılmasına...’ yönelik karar alınarak tenkit konusu toplam 180 araçlık cadde ve sokakların kiralanmasına ilişkin kira sözleşmesinin süresi, ihale ile kiralandığı tarihten itibaren 10 yıla tamamlanmıştır.

Bulguda konu edilen görüşleriniz doğrultusunda işlem yapılacak olup, usul ittihaz edilmiştir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak Söz konusu 2011 yılı Teftiş raporu; belediyenin taşınmazlarının kiraya verilme sürelerinin kira şartname ve sözleşmelerinde belirtilmesi ve kiraya verilme sürelerinin 10 yıldan fazla olmaması gerektiğine ilişkindir. Teftiş raporunda kira süresi on yıldan fazla olan ile on yıldan az süreli olan taşınmazların, encümen veya meclis kararı ile 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunda belirtilen hükümler dikkate alınmaksızın bütün taşınmazların on yıl süre ile kiraya verilmesine ilişkin değildir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nda, belediye taşınmazlarının kiraya verilme sürelerinin 3 yıldan az veya fazla olması durumunda belediye meclisi veya encümeninin hangisinin yetkili olup olmadığı ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 18’inci ve 34’üncü maddelerindeki hükümlerden anlaşılacağı üzere belediye taşınmazlarının üç yılın üzerinde kiraya verilmesi belediye meclisinin yetkisinde olan bir konudur ve söz konusu yetkinin devrine ilişkin bir hüküm bulunmadığından kural olarak devredilmesi de mümkün değildir.

İdari makamlarca kullanılan yetkiler kaynağını kanunlardan alırlar. Kanuni dayanağı olmadan yetki kullanılamayacağı gibi kanuni dayanağı olmadan söz konusu yetkiler de devredilemez. Kamu hukukuna göre kanunla bir makam veya organa verilen yetkilerin bu

makam veya organca başka bir makam veya organa devri ancak kanunla izin verilmesi durumunda mümkündür. Bu kurala uymadan yapılan devirler yetki tecavüzüdür ve bu devirler sonucu yapılan her türlü tasarruf yetki yönünden sakattır. Birçok yargı kararında da söz konusu husus incelenmiş ve usulüne uygun yapılmayan devirler sonucu alınan kararlar yargı mercilerince iptal edilmiştir.

Danıştay 13. Dairesinin 15.10.2008 tarih ve E.2008/3526, K.2008/6807 sayılı Kararı'nda Kanun'la belediye meclisine verilen ve kural olarak devredilemeyen yetkilerin, yasanın açık bir biçimde buna izin vermesi halinde, sınır ve kapsamı açıkça belirtilerek devredilebileceği belirtilmiştir.

Kiralama işlemine konu encümen kararının iptalinin sağlanması, ilgili taşınmazın 5393 ve 2886 sayılı Kanunların çizdiği sınırlar çerçevesinde yeniden kiraya verilerek mevzuata aykırılığın ortadan kaldırılması sağlanmalıdır.

Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 15: Bodrum İlçe Otogarının Geç Devralınması Sonucu Belediyenin Gelir Kaybına Uğraması

6360 sayılı Kanuna göre Muğla Büyükşehir Belediyesinin sorumluluk alanında kalan otogar işletmesinin mevzuatta öngörülen hükümler uyarınca devir alınması gerektiği halde alınmadığı ve söz konusu yolcu otogarının Bodrum ilçe belediyesi tarafından işletirildiği tespit edilmiştir.

6360 sayılı kanunun geçici 1'inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre; *“Büyükşehir ilçe belediyesi olan belediyelerce yürütülen su, kanalizasyon, katı atık depolama ve bertaraf, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri ,toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere personel, her türlü taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları, komisyonca ilgisine göre büyükşehir belediyesi ile ilgili bağlı kuruluş arasında paylaşılır.”*

Anılan Kanunun 36 ıncı maddesinde geçici 1'inci maddesinin altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on üçüncü, on beşinci, on altıncı, on yedinci ve yirmi dördüncü fıkraları; geçici 2'nci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü, altıncı, sekizinci ve dokuzuncu fıkraları ilk mahalli idareler genel seçiminde (30.03.2014) tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

6360 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle daha önce il belediyesi olan Muğla Belediyesi, Büyükşehir Belediyesi olarak görev, yetki ve sorumlulukları Muğla mülki sınırının tüm sathına yayılmıştır.

Bundan dolayı 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun “*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluklarını*” düzenleyen 7'inci maddesinin;

(f) bendi “*Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*”

(I) bendi “*Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.*”

Ek madde 2 “*Birleşme, katılma veya geçici 2 nci madde gereğince büyükşehir belediyesi sınırlarına giren belediyelerin yürütmekte olduğu su, kanalizasyon, katı atık, ulaşım, her çeşit yolcu ve yük terminalleri, toptancı halleri, mezbaha, mezarlık ve itfaiye hizmetlerine ilişkin olmak üzere bina, tesis, araç, geçiş, taşınır ve taşınmaz malları ve bu hizmetlerin yerine getirilmesine yönelik yatırım, alacak ve borçları büyükşehir belediyesine veya ilgili bağlı kuruluşuna devredilir*” hükümleri gereğince Muğla sınırları içinde kalan tüm otogar işletmeleri Muğla Büyükşehir Belediyesine devredilir.

6360 sayılı Kanunun hükümleri doğrultusunda Kurumun yetkisi ve sorumluluk alanında kalan ilçe belediyelerince Kanuna aykırı olarak işletilen ve kiraya verilen taşınmazlarla ilgili olarak dosya incelemeleri sonucunda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

Bodrum İlçesi, Türkkuysu Mahallesi üzerinde otogar bulunan 68 ada 5 parsel numaralı taşınmaz devir, tasfiye ve paylaşırma komisyonuna bildirilmesi üzerine Muğla Büyükşehir Belediyesi adına tescil edildiği, ancak Yokuşbaşı Mahallesi 82 ada 47, 48, 49, 50, 51, 56, 60, 64 ve 69 parsel numaralı taşınmazlar üzerinde bulunan otoparklar devir ve tasfiye komisyonuna bildirilmemesi nedeniyle ilgili idare adına tescil edilmemiştir.

Bunun üzerine İdare tarafından Bodrum İlçe Belediye Başkanlığının otogar ve otopark işletme hakkını devretmemesi ve 30.03.2014 tarihinden teslim tarihine kadar geçen süreye tahsil edilen bedellerin yasal faiziyle ödememesine ilişkin kısmının iptali ve yürütmenin durdurulması istemli dava açılmıştır. Muğla 1. İdare Mahkemesi 30.04.2015 tarihli ve E.2014/1673 sayılı kararı ile dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir. Mahkemenin kararı sonrasında 15.06.2015 tarihinde Bodrum otogarı işletmesi Bodrum Belediye Başkanlığı tarafından Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredilmiştir.

Bodrum Belediyesinin 31.03.2014–15.06.2015 tarihleri arasında otogar işletmesinden yetkisiz bir biçimde yapmış olduğu gelirlerin Muğla Büyükşehir Belediyesi hesabına aktarılması gerekir.

İdarenin sorumluluk alanında kalan otogarın geç devralınması sonucu, Bodrum Belediyesi tarafından işletilmesinden ve müşterimatlarının kiraya verilmesinden elde edilen gelirlerin Büyükşehir Belediyesince tahsil edilememesi nedeniyle kurumun gelir kaybına uğradığı düşünülmektedir.

Ayrıca bu husus 2015 yılı Muğla Büyükşehir Belediyesi Raporu'nda tenkit edilmesine rağmen herhangi bir tahsilat işleminin gerçekleşmemesi neticesinde, kurumun 2016 yılı mali tabloları olumsuz etkilenmiştir.

Kamu idaresi cevabında; Kamu idaresi cevabında özetle; Bodrum İlçe Otogarının Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredildiği ve taşınmazın Bodrum Tapu Müdürlüğü tarafından 26/05/2014 tarih 10511 yevmiye numarası ile Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı adına tescil edildiği,

31.03.2014 tarihinden itibaren Otogar Alanı içinde kalan sosyal tesislerin tasarruf işlemleri (kiralama, ecrimisil, ilan reklam vergisi vb.) Büyükşehir Belediye Başkanlığınca yürütülmeye başlandığı ve tahsil edilen gelirlerin Büyükşehir belediyesinin hesaplarına yatırıldığı,

31.03.2014 tarihinden teslim tarihine kadar geçen süreye kadar alınan tahsis bedelleri ve otogarın işletilmesinden tahsil edilen ciro bedelinin yasal faizi ile birlikte Büyükşehir Belediyesi hesabına yatırılmasının ilçe belediyesinden istenildiği,

31.03.2014 tarihinden teslim tarihine kadar geçen süreye kadar alınan tahsis bedellerine

ilave olarak otopark ve otopark işletmelerinden tahsil edilen ciro bedelinin yasal faizi ile ödenmemesine ilişkin olarak dava açıldığı ve davanın temyiz aşamasında olduğu,

Bodrum Belediye Başkanlığının ve ilgili şirketin 31.03.2014-15.06.2015 tarihleri arasında elde ettiği otopark gelirinin tahsiline yönelik çalışmaların kurumun gelir kaybını önlemek için yapılmaya devam edileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak Kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, kurumun gelir kaybının önlenmesi için gerekli çalışmalar yapıldığı ve yapılmaya devam edileceği bildirilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 16: Kurum Taşınmazlarının İhale Yapılmaksızın Belediye Meclis Kararı ile Kira Sürelerinin Uzatılması

Muğla Büyükşehir Belediyesine ait kira süresi 10 yıldan daha az olan 11 adet taşınmazın, mevcut kira sözleşmeleri devam ederken ihale yapılmaksızın meclis kararı ile kira süreleri 10 yıla tamamlanmıştır. Söz konusu taşınmazlar için ihale yapılmaksızın kira süreleri 7 yıl ile 9 yıl arasında uzatıldığı tespit edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "*Kapsam*" başlıklı 1'inci maddesinde;

"Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür." hükmü,

"Kiralarda Sözleşme Süresi" başlıklı 64'üncü maddesinde;

"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür."

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Katma bütçeli idarelerde bu izin, idarelerin bağlı oldukları bakanlıktan alınır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır."

Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin çerçevesinde; kamu idarelerinin satım ve kiraya verme işlerinin 2886 sayılı Kanun’da yazılı hükümlere göre yürütüleceği anlaşılmaktadır. 2886 sayılı Kanun’un 64’üncü maddesinin birinci fıkrası, taşınmaz malların kiraya verilmesinde kira süresine on yıllık üst sınır getirmiştir. Ancak, burada on yıllık üst sınırın sözleşme süresi için geçerli olduğuna dikkat edilmesi gerekir. Bu sürenin, ihalenin on yıla kadar geçerliliğini koruyacağı anlamına gelmemektedir.

Nitekim 2886 sayılı Kanunu’na göre kiraya verilen taşınmazların, kira süresi sonunda ancak yeniden ihale düzenlenerek kiraya verilebileceği; yargı kararlarında da yer almaktadır.

Sayıştay Genel Kurulunun, 21.1.1993 tarih ve 4761/1 sayılı kararında; ‘*Genel ve katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar tarafından 2886 sayılı Kanuna göre kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya sona erdirilmesi konularında 2886 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiğini*’ belirtmiştir.

Danıştay 10’uncu Dairesinin 19.12.1991 tarih ve 1989/2736 E. 1991/3850 K. sayılı ilamında da;

“2886 Sayılı Devlet İhale Yasasının 64. Maddesinde, bu yasa kapsamındaki idarelerin taşınır ve taşınmaz mallarını kiraya verme süreleri belirlenmiş olup; kira süresinin bitimi üzerine taşınmaz malın yeniden kiraya verilebilmesi, ancak yeniden ihale yapılması halinde mümkün bulunmaktadır. 2886 Sayılı Yasaya göre ihale yapma zorunluluğu yönünden taşınmaz malın “musakkaf” olup olmaması önem taşımamaktadır.

Musakkaf yapıların kiralanması hususunu düzenleyen 6570 Sayılı Yasa da, 2886 Sayılı Yasadan kaynaklanan ihale yapma zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.” denilmektedir.

Yukarıda belirtilen hükümlerden anlaşıldığı üzere idarenin ihale yapmaksızın meclis kararı ile kira sürelerini uzatması mevzuata uygun değildir.

Kamu idaresi cevabında; “ 5393 sayılı Belediye Kanununun Meclisin görev ve yetkileri başlıklı 18/e maddesi ‘*Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması*

hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.'

5393 Sayılı Kanunun "*Belediye Encümenin Görev ve Yetkileri*" başlıklı 34. Maddesinin "g" bendi "*Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.*"

2886 sayılı Devlet İhale Kanununun Kiralarda Sözleşme Süresi başlıklı 64. Maddesi '*Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz...*' hükümleri amirdir.

Mülga Muğla Belediye Başkanlığı tarafından 01/01/2012 tarihinden önce kiraya verilen tenkit konusu 11 adet taşınmazın kira sözleşmelerinde "*kiraya verilen taşınmazın kira artışı Belediye Encümenin tespit ettiği oran ve bedel üzerinden yapılır. Kiracı her yıl tespit edilen yeni kira artışı üzerinden idare ile sözleşmesini yeniler. Sözleşme esnasında kira artışı miktarının %6 sı nispetinde teminat farkı alınır.*" hükmü yer almaktadır. Bu hükme istinaden kira sözleşmeleri birer yıllık dönemler halinde yenilenmiştir.

İçişleri Bakanlığının 2011 yılı mülga Muğla Belediyesi Teftiş Raporunda ; *belediyenin tasarruf ve mülkiyetinde bulunan taşınmazların kiraya verilmesinde, kiraya verilecek sürenin kesin olarak belirlenerek yetkisine göre belediye encümeni veya meclisince karar alınması, ihale şartnamelerinde tespit edilen bu süre yazılarak süre sonunda tahliye edileceğinin açıkça belirtilmesi ve süre sonunda tahliye işlemi gerçekleştirilerek yeniden ihale suretiyle kiraya verilmesi gerektiğinden bundan sonraki yapılacak kiralamalarda belirtilen hükümlere uygun işlem yapılması gerektiği* belirtilmiştir.

Bu arada 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu 11.01.2011 tarihinde TBMM' nce kabul edilmiştir.

Belediye taşınmaz kira sözleşmelerine 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu mu yoksa 5393 Sayılı Belediye Kanunun uygulanacağı hususunda tereddütler bulunduğundan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu 5393 Sayılı Belediye Kanunundan daha sonra yürürlüğe girdiğinden 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin de dikkate alınarak uygulamaların yapılması gerektiği değerlendirilmiştir.

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun "Uygulama alanı" başlıklı 339 Maddesi:

“Konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümler, bunlarla birlikte kullanımı kiracıya bırakılan eşya hakkında da uygulanır. Ancak bu hükümler, niteliği gereği geçici kullanıma özgülenmiş taşınmazların altı ay ve daha kısa süreyle kiralanmalarında uygulanmaz.

Kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de bu hükümler uygulanır.” hükmü amirdir. Bu kapsamda Türk Borçlar Kanununun 339/2 maddesine bakıldığında, kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun, gerek kiracı gerek kiraya veren sıfatı ile yaptıkları tüm kira sözleşmelerine konut ve çatılı işyeri kiralarına ilişkin hükümlerin uygulanacağını kabul edildiği yönünde yaygın bir kanaat oluşmuştur.

Kaldı ki, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 15/11/2005 tarih 2005/119 sayılı genelgesinde de; Belediyelerin sahip olduğu taşınmazların 2886 Sayılı Kanun kapsamında ihaleyle kiraya verilmiş olması, bu kiralama sözleşmesinin bir özel hukuk akdi niteliğini ortadan kaldırmadığını, ayrıca İşhanı, konut, otel, dükkan gibi damlı/müsakkaf yapılar bakımından Borçlar Kanunu hükümlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir.

Yine 6098 sayılı Kanunun “Genel Olarak” başlıklı 347. maddesi:

“Konut ve çatılı işyeri kiralarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir.

Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde, kiracı her zaman, kiraya veren ise kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebilirler.

Genel hükümlere göre fesih hakkının kullanılabilceği durumlarda, kiraya veren veya kiracı sözleşmeyi sona erdirebilir.” hükmü amir olup, kiracılar tarafından mülga Muğla Belediyesine kira süresinin bitiminden en az on beş gün önce bildirimler yapılmamış olduğundan, sözleşmeler aynı koşullarda bir yıl daha uzamış sayılmaktadır.

2011 yılı mülga Muğla Belediyesi Teftiş Raporu doğrultusunda işlemler yapılmış olup, 204 taşınmazda tahliye işlemleri yapılmıştır. Sadece 10 yılı tamamlamamış olan taşınmazlara ilişkin bulgu konusu Meclis Kararı alınmıştır.

Yukarıda açıklanan mevzuatlar ve 2011 yılı mülga Muğla Belediyesi Teftiş Raporu doğrultusunda Mülga Muğla Belediyesi Meclisinin 06.09.2011 tarih 129 sayılı Meclis Kararı ile '*... şu an kirada bulunanlar ile bundan sonra kiraya verilecek olan Belediyenin tasarruf ve mülkiyetinde bulunan taşınmazların kira sürelerinin on yıl ile sınırlanmasına ve kira sözleşmesinde belirtilen kira süresi sona erdiğinde söz konusu yerin tahliye edileceğinin ihale şartnamelerine yazılmasına...*' yönelik karar alınarak tenkit konusu 11 adet taşınmazın kira süreleri yıllara sair olmak üzere ihale ile kiralandıkları tarihlerden itibaren 10 yıla tamamlanmıştır. İhale yolu ile kiralandığı tarihten itibaren 10 yıllık kira süresini dolduran yaklaşık 200 adet belediyeye ait taşınmaz yeniden ihale yapılmak sureti ile kiraya verilmiştir.

Bulguda konu edilen görüşleriniz doğrultusunda işlem yapılacak olup, usul ittihaz edilmiştir." Denilmektedir.

Sonuç olarak 10.09.1983 tarih ve 18161 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda idareler tarafından yapılacak kiralamaların nasıl olacağı, ihalelerinde nelere dikkat edileceği, bu kurallara kimlerin tabi olacağı gibi hususlara ilişkin hükümler getirilmiştir.

Söz konusu Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1 inci maddesinde belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinde Kanun kapsamına dâhil olduğu,

"Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinde "Kira" tanımının taşınır ve taşınmaz malların ve hakların kiralanmasını veya kiraya verilmesini ifade ettiği, hüküm altına alınmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 64'üncü maddesinde, ihale sonucu kiraya verilerek sözleşme yapılan bir taşınmazın sözleşme süresi sonunda tekrar ihale yapılmak suretiyle kiralanması gerektiği belirtilmektedir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre kiraya verilen gayrimenkullerin, kira süresi sonunda ancak yeniden ihale düzenlenerek kiraya verilebileceği ve 6570 sayılı Kanun'daki süre uzatımları hükümlerinin ihale düzenlenmesine engel olmayacağı hususu Danıştay ve Sayıştay

kararlarında yer almaktadır.

Sayıştay Genel Kurulu, 21.1.1993 tarih ve 4761/1 sayılı Kararında; genel ve katma bütçeli idareler, özel idare ve belediyeler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar tarafından 2886 Sayılı Kanun'a göre kiraya verilen gayrimenkullere ait kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya sona erdirilmesi konularında 2886 Sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

Danıştay 10. Dairesi'nin 19.12.1991 tarih ve 1989/2736 E., 1991/3850 K. sayılı ilamında;

"2886 Sayılı Devlet İhale Yasasının 64"üncü maddesinde, bu yasa kapsamındaki idarelerin taşınır ve taşınmaz mallarını kiraya verme süreleri belirlenmiş olup; kira süresinin bitimi üzerine taşınmaz malın yeniden kiraya verilebilmesi, ancak yeniden ihale yapılması halinde mümkün bulunmaktadır. 2886 Sayılı Yasaya göre ihale yapma zorunluluğu yönünden taşınmaz malın "musakkaf" olup olmaması önem taşımamaktadır. Musakkaf yapıların kiralanması hususunu düzenleyen 6570 Sayılı Yasa da, 2886 Sayılı Yasadan kaynaklanan ihale yapma zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır." denilmektedir.

Yeni Borçlar Kanunu ile ilgili olarak, Yargıtay 6. Hukuk Dairesinin 2015/2506 E. , 2015/3710 K. sayılı ilamında;

"Hükme esas alınan 25/01/2010 başlangıç tarihli ve 3 yıl süreli sözleşme konusunda taraflar arasında bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Kiralananın 2886 Sayılı Yasa uyarınca ihale ile kiraya verildiği anlaşılmaktadır. (6570 Sayılı Yasanın 14. maddesi) TBK.nun 339"uncu maddesi Hazine, Belediye, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve İl Özel İdaresi tüzel kişileri tarafından ihale yoluyla kiraya verilen taşınmazlar hakkında uygulanamaz. Davalı tarafından sözleşmenin süre bitiminde yenilenmeyeceği 16/01/2013 tarihli ihtarla bildirildiğine göre sözleşmenin 31/01/2013 tarihi itibariyle sona erdiğinin ve bu tarihte davacının fuzuli işgalci olduğunun kabulü gerekir. Bu nedenle davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmadığından hükmün bozulması gerekmiştir." Denilerek, 2886 sayılı Kanun hükümlerinin gayrimenkul kiralaları, sözleşmenin sona ermesi ve tahliye gibi konularda uygulanmaya devam edileceği hüküm altına alınmıştır.

Mevzuat hükümleri ve mahkeme kararlarının değerlendirilmesi neticesinde, kira süresi dolan belediyeye ait gayrimenkullerin 2886 sayılı Devlet ihale Kanunu hükümlerine uygun

olarak ihale yapılmaksızın kira sözleşmelerinin yenilenmesi veya uzatılması mümkün görülmemektedir. Mahkeme içtihatlarında, her ikisi de özel kanun olan 2886 sayılı Kanun ve 6570 sayılı Kanunun çatışması durumunda dahi 2886 sayılı Kanuna öncelik tanınmış iken, yeni olmasına karşın genel bir kanun olan 6098 sayılı Borçlar Kanunu (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 6570 sayılı Kanunun 14'üncü maddesindeki düzenlemeyi benimsemiştir) hükümlerinin 2886 sayılı Kanuna göre ihaleyle kiraya verilen taşınmaz hakkında da uygulanabileceğini ifade etmek mümkün görülmemektedir. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılan ihalenin şartname ve sözleşme hükümlerine göre sonuçlandırılması ve taşınmaz kaç yıllığına kiralanmışsa kira süresinin bitiminde yasal yollarla tahliyelerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde taşınmazların kiralamalarının bir yıllığına ihaleye çıkarılıp, 6098 sayılı Borçlar Kanunu'na göre işlem tesis edilmek suretiyle on yıllarca sözleşmenin uzaması, taahhüt edilen ve şartnamelere göre teklif sunulan ihale mantığına aykırılık oluşturacağı gibi, kamu düzeni ile ilgili amir hükümler içeren 2886 sayılı Kanun'a ve bu Kanun'da gösterilen temel ilkelere aykırılık teşkil edecektir.

Ayrıca cevabı yazıda belirtilen 2011 yılı Teftiş raporunda; belediyenin taşınmazlarının kiraya verilme sürelerinin kira şartname ve sözleşmelerinde belirtilmesi ve kiraya verilme sürelerinin 10 yıldan fazla olmaması gerektiğine ilişkindir. Teftiş raporunda kira süresi on yıldan fazla olan ile on yıldan az süreli olan taşınmazların, meclis kararı ile 5393 sayılı Kanun ile 2886 sayılı Kanunda belirtilen hükümler dikkate alınmaksızın bütün taşınmazların on yıl süre ile kiraya verilmesine veya on yıla tamamlanmasına ilişkin değildir.

2886 sayılı Kanun'a göre ihale edilerek kiraya verilen taşınmaz malın kira süresi sonunda sözleşme süresinin kendiliğinden veya mevzuata aykırı olarak encümen veya meclis kararlarıyla uzatılarak aynı kişiye ihale yapılmaksızın kiraya verilmesi bu kiracıların fuzuli şağil durumuna düşmelerine sebep olacaktır.

Kira sözleşmesi sona eren gayrimenkullerin, kira sürelerinin sonunda kanundaki usullerle tahliye edilmesi, fuzul-i şağil durumuna düşen kişiler varsa bunlar hakkında 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2886 sayılı Kanun hükümleri uyarınca tahliye talebinde bulunulması, günümüz koşullarına göre belirlenmiş rayiç bedellerle tekrar ihaleye çıkılması gerekmektedir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 17: İşletme Hakkı Niteliğindeki Kiralamalardan KDV Tahsil Edilmemesi

Muğla Büyükşehir Belediyesinin mülkiyetinde olan taşınmazların kira sözleşmesinin incelenmesi neticesinde, Gümrüksüz Satış Mağazası, Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi Arazisi, Reklam Araç Yerleri gibi taşınmazların işletme hakkı niteliğindeki kiralamalarında kira bedellerinden Katma Değer Vergisinin tahsil edilmediği görülmüştür.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun, "*Kapsam*" başlıklı 1 inci maddesinde; "*Türkiye'de yapılan aşağıdaki işlemler katma değer vergisine tabidir*" denildikten sonra, aynı maddenin 1 inci bendinde; "*Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler*", 3-f bendinde de; "*Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemleri*" Katma Değer Vergisi'ne tabi olduğu belirtilmektedir.

Aynı kanunun "*Hizmet*" başlıklı 4 üncü maddesinde, "*Hizmet, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir.*"

Bu işlemler; bir şeyi yapmak ve işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi, şekillerde gerçekleşebilir." hükmüne yer verilmek suretiyle yapılan kiralama işlemlerinin hizmet kapsamında Katma Değer Vergisine tabi olduğu ifade edilmiştir.

Söz konusu Gelir Vergisi Kanunu'nun 70 inci maddesinde sayılan mal ve hakların kiralanması işlemlerinin 5 inci bendinde "*işletme hakları*" da sayılmıştır.

İşletme hakkı; herhangi bir tesisin, mülkiyet hakkı devreden tarafta saklı kalmak üzere belirli bir süre ve bir bedel karşılığında sözleşmede belirlenen usul ve esaslar dahilinde kar/zarar işletme hakkını devralan tarafa ait olmak koşulu ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından işletilmesidir.

Diğer taraftan Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-d bendinde, iktisadi işletmelere dahil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemleri vergiden istisna edilmiştir. Kamu idareleri, dernekler, vakıflar, belediyeler, iktisadi işletme mahiyetinde olmadıklarından bunlara ait gayrimenkullerin kiralanması işlemleri prensip olarak katma değer vergisinden müstesnadır. Ancak bu madde hükmü ile sadece iktisadi işletmeye dahil olmayan gayrimenkullerin

kiralınması vergiden istisna edilmiş, Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin 3-f bendi ile gönderme yapılan Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde sayılan diğer mal ve hakların kiralınması işlemleri istisna kapsamına dahil edilmemiştir.

Yukarıda yer alan açıklamalar doğrultusunda işletme hakkı niteliğinde olan yerlerin kiralınması işlemlerinden KDV hesap edilmeyerek hem Hazinesinin gelir kaybı oluşmakta hem de 2016 yılı kurum mali tablolarında yer alan 391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı gerçek değerini yansıtmamaktadır.

Kamu idaresi cevabında; kamu idarei cevabında özetle;“...Diğer taraftan Katma Değer Vergisi Kanununun 17/4-d bendinde, iktisadi işletmelere dahil olmayan gayrimenkullerin kiralınması işlemleri vergiden istisna edilmiştir. Kamu idareleri, dernekler, vakıflar, belediyeler, iktisadi işletme mahiyetinde olmadıklarından bunlara ait gayrimenkullerin kiralınması işlemleri prensip olarak katma değer vergisinden müstesnadır. Ancak bu madde hükmü ile sadece iktisadi işletmeye dahil olmayan gayrimenkullerin kiralınması vergiden istisna edilmiş, Katma Değer Vergisi Kanununun 1 inci maddesinin 3-f bendi ile gönderme yapılan Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde sayılan diğer mal ve hakların kiralınması işlemleri istisna kapsamına dahil edilmemiştir.

Yukarıda yer alan açıklamalar doğrultusunda işletme hakkı niteliğinde olan yerlerin kiralınması işlemlerinden KDV hesap edilmeyerek hem Hazinesinin gelir kaybı oluşmakta hem de 2016 yılı kurum mali tablolarında yer alan 391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı gerçek değerini yansıtmamaktadır.” Denilmektedir.

Büyükşehir Belediye Başkanlığımızca 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında kiraya verilen Reklam Araçları tanımlanırken, kiralananın amacı dışında kullanılmasının engellenmesi hedeflenmiştir. Bununla birlikte söz konusu Reklam Araçlarının Kira Sözleşmesi Büyükşehir Belediye Encümenininin 20.04.2017 tarih ve 2876 sayılı kararı ile fesih edilmiştir. Reklam Araçlarının kirada kaldığı süre içerisinde tahsil edilmesi gereken KDV tutarının ilgili mükelleften tahsiline yönelik gerekli işlemler başlatılacaktır.

Gümrüksüz Satış Mağazası olarak ifade edilen taşınmaz, Bodrum Belediye Başkanlığı tarafından 22.01.2016 tarihinde imzalanan sözleşme ile kiraya verilmiş, sözleşmede KDV ile ilgili herhangi bir hükmün belirtilmemiş ve söz konusu taşınmaz 12.05.2016 tarihinde Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile imzalanan protokol kapsamında Büyükşehir

Belediye Başkanlığımıza devredilmiştir. Taşınmazın Büyükşehir Belediye Başkanlığımıza devredildiği tarihten itibaren kirada kaldığı süre içerisinde tahsil edilmesi gereken KDV tutarının ilgili mükelleften tahsiline yönelik gerekli işlemler başlatılacaktır.

İlimiz genelinde Sağlık Kuruluşlarında oluşan tıbbi atıkların toplanması, taşınması, sterilizasyonu ve bertaraf edilmesi amacı ile Mentеше Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi arazisinin 1.446m²'lik kısmının Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi kurulması ve 10 yıl işletilmesi için 04/11/2016 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Sözleşmenin “Kira bedeli ve Ödemeler” başlıklı 6.2. maddesinde aylık sabit kira bedeli olan 15.000,00TL'nin tesis işletilmeye başlatıldıktan sonra ödeneceği, 6.3.maddesinde ise tesis işletmeye alındıktan sonra tıbbi atık üreticilerinden elde edilecek KDV hariç ciro bedeli üzerinden aylık olarak %31 oranında pay ödemesi yapılacağı hükümlerine yer verilmiştir.

Bahsi geçen Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisimiz henüz işletmeye alınmadığından yüklenici tarafından aylık sabit kira bedeli ve cirodan pay bedeli ödemesi söz konusu olmamıştır. Tesisin işletmeye alınması akabinde söz konusu kira bedeli KDV ile birlikte tahsil edilecektir.” Denilmektedir.

Sonuç olarak kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, Reklam Araçlarının Kira Sözleşmesinin Büyükşehir Belediyesi Encümenininin 20.04.2017 tarih ve 2876 sayılı kararı ile fesih edildiği ve Reklam Araçlarının kirada kaldığı süre içerisinde tahsil edilmesi gereken KDV tutarının ilgili mükelleften tahsiline yönelik gerekli işlemlerin başlatılacağı, Gümrüksüz Satış Mağazası olarak ifade edilen taşınmazın Büyükşehir Belediye Başkanlığına devredildiği tarihten itibaren ve kirada kaldığı süre içerisinde alınması gereken KDV tutarının ilgili mükelleften tahsiline yönelik gerekli işlemlerin başlatılacağı, Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinin faaliyete başlamadığından yüklenici tarafından aylık sabit kira bedeli ve cirodan pay bedeli ödemesi henüz söz konusu olmadığı, Tesisin işletmeye alınması akabinde söz konusu kira bedeli KDV ile birlikte tahsil edileceği bildirilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 18: İç Denetim Raporu Düzenlenmemesi

Muğla Büyükşehir Belediyesinin norm kadrosunda üç iç denetçi kadrosu ihdas edilmesine rağmen, idare de bir iç denetçi görevlendirilmiştir. İç denetçinin, 2016 yılı için İç Denetim Raporu düzenlenmediği tespit edilmiştir. Kurumda görevli olan iç denetçi, denetim

faaliyetlerinden ziyade belediye personelinin eğitim faaliyetlerini katkı sunmaktadır.

06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Muğla Belediyesi 30 Mart 2014 tarihinde yapılan yerel seçimlerle Büyükşehir Belediyesi olmuştur.

5018 sayılı Kanun’un “İç Denetim” başlıklı 63’üncü maddesinde iç denetim; “*Kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetidir.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Yine aynı Kanununun 64’üncü maddesinde “*Kamu idarelerinin yıllık iç denetim programı üst yöneticinin önerileri de dikkate alınarak iç denetçiler tarafından hazırlanır ve üst yönetici tarafından onaylanır.*” denilmektedir.

İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in 7’inci maddesinde iç denetim alanı, 15’ inci maddesinde iç denetçinin görevleri sayılmış, 39’uncu maddesinde iç denetimin planı hakkında ifadelere yer verilmiş ve “iç denetim programı” başlıklı 40’ıncı maddesinde ise, en riskli alan ve konulara öncelik verilmek ve denetim maliyeti de dikkate alınmak suretiyle, yöneticiler ve gerektiğinde çalışanlarla görüşülerek iç denetim planıyla uyumlu bir iç denetim programı hazırlanacağı ve bir yıllık dönemi geçmemek üzere hazırlanacak iç denetim programlarında; denetlenecek alanlar ve konular, iç denetçilerin isimleri belirtilerek, zaman çizelgesine bağlanacağı, hazırlanan iç denetim programının üst yönetici tarafından onaylanacağı ifade edilmiştir. 19.04.2013 tarih ve 28623 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Denetim Genel Tebliği’nin 5’inci maddesinin üçüncü fıkrasında, “*İç denetim mevzuatına uygun şekilde hazırlanan üç yıllık iç denetim planı ve yıllık denetim programı, iç denetim birimi tarafından aralık ayı başında üst yöneticiye yazılı olarak sunulur ve üst yönetici tarafından aralık ayı sonuna kadar onaylanır. İç denetim plan ve programı, Aralık ayı sonunda onaylanmaması halinde onaylanmış kabul edilir ve uygulamaya konulur.*” hükmüne yer verilmiştir. Ancak Muğla Büyükşehir Belediyesi’nde üç yıllık denetim planı ve yıllık olması gereken denetim programı hazırlanmamıştır.

Muğla Büyükşehir Belediyesinde görevli bir iç denetçi olduğu halde, iç denetim

planının ve iç denetim programının hazırlanmaması ve 2014 ve 2016 yılları arasında hiçbir iç denetim raporu düzenlenmemesi yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı davranılmıştır.

Kanun maddelerinin amacı iç denetim fonksiyonunun yeterli ve etkin bir biçimde yürütülmesi ve yönetim hedeflerinin gerçekleştirilmesinin güvence altına alınmasını sağlamaktadır. Güçlü bir iç denetim, kurumun denetim mekanizmalarının sağlıklı çalışmasına katkıda bulunur. İç denetim faaliyeti kurum yönetimine destek olmak için özel olarak konumlandırılmış bir faaliyettir. Bunun yapılmaması kurum iş ve işlemleri için bir risk oluşturmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; “5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 63, 64 maddeleri ve ilgili diğer maddeleri, İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe ve Kamu İç Denetim Genel Tebliğine uygun işlem yapılacaktır.” Denilmektedir.

Sonuç olarak kamu idaresi tarafından bulguda belirtilen hususlara iştirak edilerek, gerekli işlemlerin yapılacağı belirtilmiştir. Bulgu konusu tespitin devam edip etmediği takip eden denetimlerde izlenecektir.

7. EKLER**Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları****MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ 2016 YILI BİLANÇOSU**

AKTİF HESAPLAR			PASİF HESAPLAR		
I	DÖNEN VARLIKLAR	80.030.864,42	III	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	41.714.616,52
A	Hazır Değerler	52.110.877,17	A	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	2.401.638,53
1	Kasa Hesabı	0,00	1	Banka Kredileri Hesabı	2.401.638,53
2	Alınan Çekler Hesabı	0,00	2	Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabı	0,00
3	Banka Hesabı	51.462.945,54	3	Cari Yılda Ödenecek Tahviller Hesabı	0,00
4	Verilen Çekler Ve Gönderme Emirleri Hesabı	0,00	4	Kısa Vadeli Diğer İç Mali Borçlar Hesabı	0,00
5	Proje Özel Hesabı	0,00	B	Kısa Vadeli Dış Mali Borçlar	0,00
6	Döviz Hesabı	0,00	1	Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar Hesabı	0,00
7	Döviz Gönderme Emirleri Hesabı (-)	0,00	C	Faaliyet Borçları	16.809.517,24
8	Diğer Hazır Değerler Hesabı	1.114,84	1	Bütçe Emanetleri Hesabı	16.809.517,24
9	Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabı	646.816,79	2	Bütçeleştirilecek Borçlar Hesabı	0,00
B	Menkul Kıymet Ve Varlıklar	9.106,04	D	Emanet Yabancı Kaynaklar	16.840.412,14
1	Menkul Varlıklar Hesabı	9.106,04	1	Alınan Depozito Ve Teminatlar Hesabı	8.819.413,93
2	Diğer Menkul Kıymet Ve Varlıklar Hesabı	0,00	2	Emanetler Hesabı	8.020.998,21
C	Faaliyet Alacakları	9.927.712,74	E	Alınan Avanslar	0,00
1	Gelirlerden Alacaklar Hesabı	0,00	1	Alınan Sipariş Avansları Hesabı	0,00
2	Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı	9.907.911,31	2	Alınan Diğer Avanslar Hesabı	0,00
3	Gelirlerden Tecilli Ve Tehirli Alacaklar	19.801,43	F	Ödenecek Diğer Yükümlülükler	5.023.332,14
4	Verilen Depozito Ve Teminatlar Hs.	0,00	1	Ödenecek Vergi Ve Fonlar Hesabı	3.138.087,95
5	Diğer Faaliyet Alacakları	0,00	2	Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	1.722.688,42
D	Kurum Alacakları	0,00	3	Fonlar Veya Diğer Kamu İdareleri Adına	162.555,77

1	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	0,00	4	Kamu İdareleri Payları Hesabı	0,00
2	Takipteki Kurum Alacakları Hesabı	0,00	5	Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş Veya	0,00
E	Diğer Alacaklar	44.071,55	G	Borç Ve Gider Karşılıkları	0,00
1	Kişilerden Alacaklar Hesabı	44.071,55	1	Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	0,00
F	Stoklar	10.320.277,63	2	Diğer Borç Ve Gider Karşılıkları Hesabı	0,00
1	İlk Madde ve Malzeme Hesabı	10.320.277,63	H	Gelecek Aylara Ait	639.716,47
2	Ticari Mallar Hesabı	0,00	1	Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı	0,00
3	Diğer Stoklar Hesabı	0,00	2	Gider Tahakkukları Hesabı	639.716,47
G	Ön Ödemeler	1.772.022,47	I	Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,00
1	İş Avans Ve Kredileri Hesabı	0,00	1	Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı	0,00
2	Personel Avansları Hesabı	0,00	2	Sayım Fazlaları Hesabı	0,00
3	Bütçe Dışı Avans Ve Krediler Hesabı	1.475.222,47	3	Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,00
4	Akreditifler Hesabı	0,00	IV	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	9.451.943,18
5	Mahsup Dönemine Aktarılan Avans Ve	296.800,00	A	Uzun Vadeli İç Mali Borçlar	4.220.437,78
6	Proje Özel Hesabından Verilen Avans Ve	0,00	1	Banka Kredileri Hesabı	4.220.437,78
7	Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları	0,00	2	Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabı	0,00
H	Gelecek Aylara Ait Varlıklar	3.200,00	3	Tahviller Hesabı	0,00
1	Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı	3.200,00	4	Uzun Vadeli Diğer İç Mali Borçlar Hesabı	0,00
I	Diğer Dönen Varlıklar	5.843.599,82	B	Uzun Vadeli Dış Mali Borçlar	0,00
1	Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı	5.843.599,82	1	Dış Mali Borçlar Hesabı	0,00
2	İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı	0,00	C	Diğer Borçlar	0,00
3	Sayım Noksanları Hesabı	0,00	1	Alınan Depozito Ve Teminatlar Hesabı	0,00
II	Duran Varlıklar	1.286.965.591,12	2	Kamuya Olan Ertelenmiş Veya	0,00
A	Menkul Kıymet ve Varlıklar	0,00	D	Alınan Avanslar	0,00
1	Menkul Varlıklar Hesabı	0,00	1	Alınan Sipariş Avansları Hesabı	0,00
2	Diğer Menkul Kıymet Ve Varlıklar Hesabı	0,00	2	Alınan Diğer Avanslar Hesabı	0,00
B	Faaliyet Varlıkları	2.351.830,17	E	Borç ve Gider Karşılıkları	4.725.010,00

1	Gelirlerden Alacaklar Hesabı	2.169.349,35	1	Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	4.725.010,00
2	Gelirlerden Tecilli Ve Tehirli Alacaklar	0,00	2	Diğer Borç Ve Gider Karşılıkları Hesabı	0,00
3	Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı	0,00	F	Gelecek Yıllara Ait Gelirler	506.495,40
4	Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı	182.480,82	1	Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabı	0,00
C	Kurum Alacakları	127.120.021,90	2	Gider Tahakkukları Hesabı	506.495,40
1	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar	127.120.021,90	G	Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,00
D	Mali Duran Varlıklar	32.830.335,53	1	Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı	0,00
1	Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler	20.948.851,06	V	Özkaynaklar	1.315.829.898,84
2	Mal Ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan	11.881.484,47	A	Net Değer Hesabı	848.323.795,46
E	Maddi Duran Varlıklar	1.122.738.528,04	1	Net Değer Hesabı	848.323.795,46
1	Arazi Ve Arsalar Hesabı	195.886.078,59	B	Yeniden Değerleme	0,00
2	Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri Hesabı	509.805.289,79	1	Yeniden Değerleme Farkları Hesabı	0,00
3	Binalar Hesabı	186.520.713,53	C	Geçmiş Yıllar Faaliyet	316.745.005,58
4	Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabı	23.643.715,37	1	Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları	316.745.005,58
5	Taşıtlar Hesabı	69.243.402,78	D	Geçmiş Yıllar Olum	-2.044.879,00
6	Demirbaşlar Hesabı	17.431.577,33	1	Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları	-2.044.879,00
7	Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabı	0,00	E	Dönem Faaliyet Sonuçları	152.805.976,80
8	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-46.319.836,00	1	Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabı	152.805.976,80
9	Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı	166.527.586,65	2	Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı	0,00
10	Yatırım Avansları Hesabı	0,00			
F	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0,00			
1	Haklar Hesabı	3.353.175,72			
2	Özel Maliyetler Hesabı	0,00			
3	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-3.353.175,72			
G	Gelecek Yıllara Ait Giderler	0,00			
1	Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı	0,00			
H	Diğer Çeşitli Duran Varlıkları	1.924.875,48			

1	Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran	2.439.054,69			
2	Diğer Çeşitli Duran Varlıklar Hesabı	0,00			
3	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-514.179,21			
	AKTİF TOPLAM	1.366.996.458,54		PASİF TOPLAM	1.366.996458,54
9	Nazım Hesaplar	166.207.559,86	9	Nazım Hesaplar	166.207.559,86
90	Ödenek Hesapları	0,00	90	Ödenek Hesapları	0,00
900	Gönderilecek Bütçe Ödenekleri Hesabı	0,00	900	Gönderilecek Bütçe Ödenekleri Hesabı	0,00
901	Bütçe Ödenekleri Hesabı	0,00	901	Bütçe Ödenekleri Hesabı	0,00
905	Ödenekli Giderler Hesabı	0,00	905	Ödenekli Giderler Hesabı	0,00
906	Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak	0,00	906	Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak	0,00
907	Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler	0,00	907	Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler	0,00
91	Nakit Dışı Teminatlar	40.024.931,80	91	Nakit Dışı Teminatlar	40.024.931,80
910	Teminat Mektupları Hesabı	35.572.364,80	910	Teminat Mektupları Hesabı	0,00
911	Teminat Mektupları Emanetleri Hesabı	0,00	911	Teminat Mektupları Emanetleri Hesabı	35.572.364,80
912	Kişilere Ait Menkul Kıymetler Hesabı	0,00	912	Kişilere Ait Menkul Kıymetler Hesabı	0,00
913	Kişilere Ait Menkul Kıymet Emanetleri Hesabı	0,00	913	Kişilere Ait Menkul Kıymet Emanetleri Hesabı	0,00
914	Verilen Teminat Mektupları Hesabı	4.452.567,00	915	Verilen Teminat Mektupları Karşılığı Hesabı	4.452.567,00
92	Taahhüt Hesapları	126.182.628,06	92	Taahhüt Hesapları	126.182.628,06
920	Gider Taahhütleri Hesabı	126.182.628,06	920	Gider Taahhütleri Hesabı	0,00
921	Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı	0,00	921	Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı	126.182.628,06
99	Diğer Nazım Hesaplar	0,00	99	Diğer Nazım Hesaplar	0,00
999	Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı	0,00	999	Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı	0,00
990	Kiraya Verilen Duran Varlıklar	0,00	990	Kiraya Verilen Duran Varlıklar	0,00
	TOPLAM	166.207.559,86		TOPLAM	166.207.559,86
	AKTİF GENEL TOPLAM	1.533.204.018,40		PASİF GENEL TOPLAM	1.533.204.018,40

01.01.2016-31.12.2016 TARİHLERİ ARASI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU

Hesap Kodu		GİDERİN TÜRÜ	BORÇ	ALACAK	BAKIYE	Hesap Kodu		GELİRİN TÜRÜ	BORÇ	ALACAK	BAKIYE
630	1	Personel Giderleri	69.284.111,21	83.518,50	69.200.592,71	600	1	Vergi Gelirleri	731.893,43	12.100.771,43	11.368.878,00
630	2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	11.020.085,59	4.721,79	11.015.363,80	600	3	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	955.133,76	43.873.593,65	42.918.459,89
630	3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	135.062.907,43	203.835,95	134.859.071,48	600	4	Alman Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	25.213,53	1.149.185,27	1.123.971,74
630	4	Faiz Giderleri	4.609,54	0,00	4.609,54	600	5	Diğer Gelirler	1.259.125,15	381.422.221,27	380.163.096,12
630	5	Cari Transferler	5.777.956,14	0,00	5.777.956,14	600	11	Değer ve Miktar Değişimleri	0,00	273,11	273,11
630	7	Sermaye Transferleri	1.037.025,80	0,00	1.037.025,80	600	25	Kamu İdarelerinin Bedelsiz Olarak Alınan Mali Olmayan Varlıklardan Elde Edilen Gelirler	0,00	4.029.276,72	4.029.276,72
630	11	Değer ve Miktar Değişimleri Giderleri	309,35	0,00	309,35						
630	12	Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	1.010.502,67	4.160,00	1.006.342,67						
630	13	Amortisman Giderleri	25.421.182,42	0,00	25.421.182,42						
630	14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	42.246.955,77	16.452.607,23	25.794.348,54						
630	20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	2.207.693,22	21.928,25	2.185.764,97						
630	25	Kamu İdarelerinin Bedelsiz Olarak	8.318.800,65	0,00	8.318.800,65						

T.C. Sayıştay Başkanlığı

		Devredilen Mali Olmayan Varlıklardan Kaynaklanan Giderler										
630	30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	1.995.353,85	0,00	1.995.353,85							
630	99	Diğer Giderler	181.256,86	0,00	181.256,86							
			303.568.750,50	16.770.771,72	286.797.978,78					2.971.365,87	442.575.321,45	439.603.955,58
									FAALİYET SONUCU	300.597.384,63	425.804.549,73	152.805.976,8

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>